

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра методики навчання іноземних мов

ДИПЛОМНА РОБОТА

**на тему: ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ В УСНОМУ МОВЛЕННІ
ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА СТАРШОМУ СТУПЕНІ
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ**

Студентки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра

Галузі знань 0203 Гуманітарні науки

Напрямку підготовки 6.020303. Філологія*. Мова і
література (англійська)

МАКАРОВОЇ ОЛЬГИ ІГОРІВНИ

Науковий керівник:

доцент, кандидат педагогічних наук

ПОДЗИГУН О.А.

Вінниця – 2016 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ В УСНОМУ МОВЛЕННІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	7
1.1. Говоріння як вид мовленнєвої діяльності. Види усного мовлення.....	7
1.2. Методи формування компетенції в усному мовленні.....	21
1.3. Використання інформаційних технологій у навчанні англійської мови	25
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	33
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНЦІЇ В УСНОМУ МОВЛЕННІ В УЧНІВ НА СЕРЕДНЬОМУ СТУПЕНІ НАВЧАННЯ	34
2.1. Організація експериментального навчання.....	34
2.2 Комплекс вправ для навчання діалогічного мовлення з використанням інформаційних технологій.....	45
2.2 Комплекс вправ для навчання монологічного мовлення з використанням інформаційних технологій.....	54
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	61
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	62
РЕЗЮМЕ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Усне мовлення – найважливіша форма існування мови як засобу комунікації. Ми користуємося усним мовленням у всіх сферах нашого життя. Без усного мовлення неможливо уявити жодний людський колектив.

Саме тому так багато людей вивчають іноземні мови. Вони хочуть мати змогу спілкуватися та співпрацювати з людьми з усього світу. Англійська мова є міжнародною і саме гарне володіння нею дозволяє порозумітися людям усіх країн світу. Головною метою навчання англійської в школі є формування комунікативної компетенції та навичок міжкультурного іншомовного спілкування. У зв'язку з цим усне мовлення займає провідне місце в системі навчання іноземної мови в школі, являючи собою один з основних засобів оволодіння іноземною мовою.

З розвитком інформаційних технологій відкривається все більше можливостей вивести навчання англійській мові на новий якісний рівень. Одним із сучасних пріоритетів України, як і майже всього світу, є побудова орієнтованого на інтереси людей, відкритого для всіх і спрямованого на розвиток інформаційного суспільства. Використання інформаційних технологій для навчання усного мовлення сприяє не тільки розвитку самостійності та творчих здібностей учнів, а й дозволяє вчителю змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити заняття більш наочним і цікавим, а найголовніше – зробити учнів вмотивованими.

Багато сучасних науковців досліджують значимість усного мовлення, ефективність та необхідність використання інформаційних технологій для навчання усного мовлення, етапи формування комунікативних умінь та навичок, труднощі з якими стикаються учні під час навчання, щоб знайти найефективніші шляхи викладання усного мовлення учням на різних етапах їхнього навчання. Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, які проводили лінгводидактичні дослідження присвячені проблемам навчання усного мовлення як самостійного виду мовленнєвої діяльності на середньому ступені

навчання можна виділити В.Ю. Бикова, О.Е. Жосан, Л.Л. Ковіну, А.А. Леонтєва, А.Л. Мирошніченко, О.В. Мисечко, С.Ю. Ніколаєву, С.Ф. Шатилова, J. Arnold., G. Ramsey, H. Rees. Також немало дослідників працювали над проблемами інформаційних технологій та їх впровадженням у навчальний процес (Н.Г. Никало, Л.В. Пироженко, О.А. Подзигун, О.І. Пометун, І.В. Роберт, Г.К. Селевко, В.А. Трайнев).

На початок ХХІ століття комунікативні компетенції кожної людини стали незамінним засобом міжнародного спілкування. Через інтенсивний розвиток інформаційних технологій, можливості подорожувати, спілкуватися на відстані модернізоване суспільство зацікавлене вивченні усного мовлення. Саме тому вчитель повинен грамотно підходити до навчання усного мовлення та користуватися будь-якою можливістю осучаснити свої уроки та продемонструвати учням важливість вивчення англійської мови. Зазначимо, що не зважаючи на наявність численних досліджень, пов'язаних з формуванням мовної компетенції учнів, застосування інформаційних технологій у формуванні компетенції в усному мовленні учнів на середньому ступені навчання не було достатньо розкрито і потребує подальшого вивчення, що і обумовлює **актуальність** даного дослідження.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності застосування інформаційних технологій для формування в учнів компетенції в усному мовленні на середньому етапі навчання в школі.

Для досягнення поставленої мети передбачається розв'язати наступні **завдання**:

- охарактеризувати говоріння як вид мовленнєвої діяльності та види усного мовлення;
- розглянути методи формування компетенції в усному мовленні і визначити їх переваги та недоліки;
- дослідити особливості застосування інформаційних технологій у процесі навчання англійської мови;

- експериментально перевірити ефективність застосування інформаційних технологій для формування компетенції в усному мовленні учнів середніх класів.

Об'єктом дослідження є формування іншомовної компетенції в усному мовленні учнів на середньому етапі навчання.

Предметом дослідження є використання інформаційних технологій для формування компетенції в усному мовленні школярів середніх класів.

Для рішення поставлених завдань були використані такі підходи й **методи дослідження**: *теоретичні* – аналіз, узагальнення, порівняння, систематизація наукових джерел та нормативних документів для з'ясування стану розробленості проблеми дослідження у вітчизняній, зарубіжній літературі та освітній практиці; *емпіричні* – педагогічні спостереження, бесіди, анкетування, тестування для діагностики рівнів сформованості досліджуваного феномену, педагогічний експеримент для перевірки ефективності використання інформаційних технологій для формування іншомовної компетенції в усному мовленні учнів середньої школи; *статистичні* – методи математичної статистики для кількісного та якісного аналізу отриманих результатів дослідження і доведення їх достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у тому, що вперше було досліджено вплив інформаційних технологій на формування компетенції в усному мовленні на уроках англійської мови основної школи.

Теоретичне значення полягає в подальшому дослідженні використання інформаційних технологій на уроках англійської мови на середньому ступені навчання у загальноосвітній школі.

Практична значимість полягає у розробці комплексу вправ з використанням інформаційних технологій для формування іншомовної компетенції в усному мовленні школярів середніх класів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідались та обговорювались на конференціях різного рівня: науковій Інтернет-конференції студентів «Сучасні проблеми лінгвістики,

літературознавства та методики викладання мови і літератури» (Вінниця, 2015), Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень» (Вінниця, 2015), міжнародній студентській Інтернет-конференції «Мова, освіта, культура: інтеграційні тенденції в сучасному світі» (Вінниця, 2016), Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінниця, 2016), науковій конференції викладачів та студентів інституту іноземних мов «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2016).

Публікації за темою дослідження. Основні положення та висновки дослідження знайшли відображення у 1 статті та 4 тезах.

Структура роботи. Дана робота складається вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, резюме, списку використаних джерел (67 найменувань) та додатків. Загальний обсяг – 78 сторінок, з них основного тексту – 66 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ В УСНОМУ МОВЛЕННІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Говоріння як вид мовленнєвої діяльності. Види усного мовлення

Говоріння – це невід’ємний вид людської діяльності. Завдяки говорінню людина може вільно спілкуватись, висловлювати свої думки, ділитись певною інформацією тощо. Неможливо уявити життя без спілкування, тому так багато людей прагне вивчити не лише рідну мову, а й іноземні. Англійська мова є міжнародною. Гарне володіння англійською дозволяє порозумітися людям усіх країн світу. Саме тому головна мета, яку ставить перед собою викладач іноземної мови – навчити учнів говорити.

Спілкуючись рідною мовою, мовець думає лише про те, що сказати і в якій послідовності. Ці дії знаходяться на рівні свідомої провідної діяльності. Окремі операції процесу породження мовленнєвого висловлювання непомітні, оскільки всі вони повністю автоматизовані і здійснюються миттєво. Тому умовою здійснення діяльності говоріння є наявність мовленнєвих автоматизмів, або мовленнєвих навичок: граматичних, лексичних, вимовних (артикуляційних та інтонаційних). Вказані навички в сукупності складають операційний рівень говоріння як уміння, яке має свої власні якості: цілеспрямованість, продуктивність, самостійність, динамічність, інтегрованість [14, с. 7].

Говоріння має свої специфічні ознаки, до яких належать вмотивованість, активність, цілеспрямованість, зв'язок з діяльністю і самостійність.

Розглядаючи таку ознаку, як вмотивованість, варто зазначити, що говоріння завжди виникає через якусь внутрішню потребу, воно має певний мотив. Розрізняють два види потреб:

- 1) потреба в спілкуванні, що властива людині як істоті, що знаходиться в соціумі;

2) потреба висловитись в певній конкретній мовній ситуації.

Говоріння є активним процесом, так як у ньому виявляється відношення мовця до дійсності. Говоріння є активним, коли предмет обговорення є важливим для мовця та викликає в нього певні емоції.

Так як говоріння завжди має певну мету, ми можемо говорити, що воно є цілеспрямованим. Воно обслуговує людську діяльність.

Самостійність. Ця якість говоріння як діяльності виявляється в тому, що говоріння, як правило, протікає наступним чином: без запозичення думок з попередньо прочитаних чи прослуханих джерел; не спираючись на повні чи часткові записи того, що використовується в мові; та на ілюстративне зображення об'єктів висловлювання; без звертання до рідної мови [14, с. 8].

Усне мовлення – найважливіша форма існування мови як засобу комунікації; воно має багатогранну структурну і комунікативну специфіку, свої особливості порівняно з писемним мовленням, функціонує в багатьох різновидах у всіх сферах нашого життя [12, с. 58].

Усним мовленням ми можемо назвати і також сприйняття інформації на слух. Саме за допомогою нього ми сприймаємо інформацію, обмінюємось думками, та спілкуємось.

Під час акту спілкування людині притаманно використовувати певні додаткові засоби висловлювання, що додають розповіді емоційності, щось демонструють, допомагають краще зрозуміти сказане або показують реакцію мовця на те, про що йдеться. До таких додаткових засобів висловлення можна віднести жести та інтонацію.

Усна форма мовлення має певні особливості: перш за все, вона витворюється мовним апаратом людини (голосовими зв'язками, язиком, ротом) та сприймається на слух. Це – мовний потік, а не "ланцюжок" графічних знаків. Також усне мовлення характеризується ще й такою особливістю, як непередбачуваність, спонтанність. Адже усне мовлення людини – це напівусвідомлений процес: людина дуже рідко замислюється над тим, як вона розмовляє, а починаючи говорити, не завжди думає над тим, що вона каже.

Лише до участі в обговоренні певного питання на засіданнях, зборах можна спеціально підготуватися перед тим, як говорити. Мало уваги приділяється формі висловлення. Але існують загальноприйняті форми привітання, прощання, привітання, розмов про погоду та інших побутових тем. Ще однією особливістю є надлишкова інформація. Вона міститься в інтонації, в міміці, жестах, а головне – в обставинах живого спілкування мовців. Іноді пауза у розмові несе більше інформації, ніж усе висловлене попередньо. Надлишковість усного мовлення проявляється в тому, що в наших репліках під час розмови або у виступі звучить багато слів, смислове навантаження яких мінімальне. От і виходить, що слів було вжито значно більше, ніж це потрібно для висловлення думки. Наявність у мовленні багатьох повторів – це теж надлишковість. При цьому повторюються як окремі слова, так і цілі словосполучення; повторюється той самий зміст, висловлений лише дещо іншими словами, дублюються емоції – вигуком [16, с. 4].

Усне мовлення застосовується у бесідах та розмовах. Ми користуємось ним коли спілкуємось з друзями, відповідаємо на телефонний дзвінок, виступаємо з доповіддю на конференції. Без усного мовлення неможливо уявити жодний людський колектив. Розрізняють два види усного мовлення: діалогічне та монологічне. Діалог – розмова двох або кількох осіб. Монолог – висловлювання однієї особи. Також у навчанні усного мовлення величезну роль відіграє навчання аудіюванню, так як аудіювання – це вміння розуміти усне мовлення на слух. Розглянемо ці види мовленнєвої діяльності більш детально.

Діалогічне мовлення (ДМ) – це обмін висловлюваннями, що виникає в процесі спілкування двох або більше співрозмовників. Діалогічне мовлення має лінгвістичні та психологічні характеристики.

З психологічної точки зору діалогічне мовлення вмотивоване (це говорить про те, що для того, щоб школярі захотіли висловитись, вчителю необхідно створити певні умови на уроці); звернене (діалог передбачає зорове сприйняття співрозмовника і певну незавершеність висловлювань, які доповнюються мімікою, жестами, контактом очей тощо); ситуативне (для того,

щоб учні могли спілкуватись на ту чи іншу тему, вчителю необхідно створити певну комунікативну ситуацію, яка дозволить учням переміститись в потрібну атмосферу та приміряти на себе нові ролі) [41, с. 217].

Для створення комунікативної ситуації вчителю потрібно пам'ятати про її основні складові, серед яких ми виділяємо: обставини дійсності, в яких відбувається комунікація; стосунки між комунікантами; мовленнєві наміри; реалізація самого акту спілкування. Діалогічне мовлення також є емоційно забарвленим. Живе спілкування між людьми завжди насичене репліками подиву, захоплення, здивування тощо. Воно спонтанне. Діалог не можна спланувати та передбачити, він ніколи не відбувається за сценарієм. Всі люди різні і реагують на речі по-різному. Також важко передбачити всі теми розмови, так як в ході спілкування одна тема зазвичай чіпляється за іншу. Також діалогічне мовлення має двосторонній характер. Діалогічне мовлення передбачає участь у спілкуванні як мінімум двох чоловік і воно неможливе без взаєморозуміння. Для того, щоб вести діалог комунікантам потрібно не тільки говорити, а й сприймати і реагувати на репліки одне одного. Саме тому діалогічне мовлення передбачає володіння навичками як говоріння так і аудіювання.

До лінгвістичних особливостей діалогічного мовлення належать еліптичність, наявність готових мовленнєвих одиниць, наявність заповнювачів пауз, скорочені та слабкі форми дієслів [41, с. 210].

Першоелементом діалогу є репліка. Репліки бувають різної протяжності – від однієї до кількох фраз. У діалозі вони тісно пов'язані одна з одною — за своїми комунікативними функціями, структурно та інтонаційно. Найтісніший зв'язок має місце між суміжними репліками. Найбільш типовою вважається однофразова репліка.

Розрізняють такі види реплік: репліка-спонукання, репліка-реакція. Студенти повинні оволодіти вмінням формулювати репліку-спонукання, тобто розпочинати розмову і відповідати реплікою-реакцією: реагувати на висловлювання співрозмовника реплікою-реакцією, яка б містила також і

спонукання щоб підтримати розмову. Навчання ДМ починається з навчання реплікування. Потім переходять до навчання створення діалогічних єдностей. Діалогічна єдність (ДЄ) – це сукупність реплік, які характеризуються структурною, інтонаційною та семантичною завершеністю.

Діалогічна єдність вважається одиницею навчання діалогічного мовлення [36, с. 42]. Єдність декількох ДЄ, що характеризуються синтаксичною та комунікативною завершеністю, називають структурою діалогу. Виділяють чотири види найпоширеніших діалогічних єдностей: запитання-віповідь, повідомлення-запитання, запитання-контрзапитання, повідомлення-повідомлення.

Діалогічні єдності класифікують за комунікативно-логічним принципом, тобто за характером першої репліки. До першої групи відносять: діалогічні єдності типу повідомлення-повідомлення, повідомлення-спонукання, повідомлення-запитання. Друга група – згода, спонукання-відмова, спонукання-запитання. До третьої групи відносять запитання-відповідь, запитання-контрзапитання.

Розглянемо види діалогічних єдностей на прикладі діалогу:

Good afternoon, I want to buy this skirt.

Here you are. Would you like to try this beautiful blouse on?

No, thank you.

120p, please.

Here you are.

Thank you, goodbye.

Goodbye. Have a good day!

1-2 репліки – повідомлення-повідомлення+спонукання

Good afternoon, I want to buy this skirt.

Here you are. Would you like to try this beautiful blouse on?

3-4 репліки – відмова-повідомлення

-No, thank you.

- 120p, please.

5-6-7 репліки повідомлення – повідомлення + повідомлення

Here you are.

Thank you, goodbye.

Goodbye. Have a good day!

Залежно від провідної комунікативної функції, яку виконує той чи інший діалог, розрізняють функціональні типи діалогів, а саме: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями, діалог-обговорення.

В залежності від ініціативи цікавитись певною інформацією діалог-розпитування може бути одностороннім або двостороннім. Коли лише один комунікант задає питання, а інший на них відповідає – ми можемо говорити про односторонній діалог. Якщо кожен учасник діалогу задає питання і дає відповіді, то такий діалог-розпитування є двостороннім. Двосторонній діалог-розпитування наближає розмову до природного спілкування та розвиває ініціативність учнів.

Одним із найважливіших функціональних типів діалогів є діалог-домовленість. Він використовується тоді, коли співрозмовники вирішують питання пов'язані з їхніми планами та намірами. Учні, зазвичай, опановують цей тип діалогу майже без проблем. Також слід згадати про змішаний тип діалогу – розпитування-домовленість. Навчання цього типу здійснюється після оволодіння діалогом-домовленістю [10, с. 6]

Діалог – обмін враженнями/думками є трохи складнішим ніж діалог-домовленість. Співрозмовники беруть за мету обговорення певної теми або проблеми. Кожен комунікатор може висловлювати своє бачення якоїсь події, відстоює власну точку зору, погоджується з поглядами партнера або спростовує їх.

Діалог обурення/дискусія, зазвичай, дається учням важче за всі інші види. Мета такого діалогу – виробити якесь рішення, дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь.

Особливим функціональним типом діалогу є діалог етикетного характеру. Комунікативна мета таких діалогів – здійснити певну соціальну дію

(привітатися і відповісти на привітання, попрощатися, представитися, познайомитися, подякувати, вибачитись, привітати з визначними подіями, святами тощо), зумовлену етикетом певної мовленнєвої спільноти.

Е.Н.Соловова пропонує іншу класифікацію діалогів. Зокрема, вона виділяє вільні та стандартні або типові діалоги.

Під стандартними або типовими діалогами вона розуміє такі типи діалогів, що зустрічаються у повсякденному житті, коли співрозмовники виконують різні соціальні ролі: батьків і дітей, продавців та покупців і т.д. До вільних діалогів дослідниця відносить бесіди, дискусії, інтерв'ю та ін., тобто ті форми мовленнєвої взаємодії, де межі спілкування та загальна логіка розмови не регламентуються соціальними ролями.

Проте Е.Н.Соловова також зауважує, що різниця між стандартними та вільними діалогами є надзвичайно не чіткою, оскільки ці різновиди діалогів можуть легко трансформуватися в ході розвитку спілкування в залежності від змін мовленнєвої ситуації [18, с. 8].

Існує багато різноманітних підходів до навчання діалогічного мовлення, але з них можна виділити два основних – дедуктивний та індуктивний. Згідно з дедуктивним підходом (згори-донизу) навчання ДМ починається із засвоєння діалогу-зразка з його наступним варіюванням і створенням власних діалогів. Індуктивний підхід (знизу-догори) передбачає шлях від засвоєння елементів діалогу до самостійного його ведення на основі навчально-мовленнєвої ситуації. В процесі навчання ці підходи потрібно інтегрувати [18, с. 9].

Індуктивний підхід є найпоширенішим у навчанні діалогічного мовлення, саме тому було б доречно розглянути етапи навчання діалогічного мовлення на прикладі цього підходу.

Підготовчим або нульовим етапом вважають навчання реплікування. Після засвоєння учнями репліки-реакції та ініціативної репліки слід переходити до першого етапу формування навичок і вмінь діалогічного мовлення – оволодіння певними діалогічними єдностями. До другого етапу відносять оволодіння мікродіалогом. Він є імпліцитною структурною основою

розгорнутого діалогу і включає взаємопов'язані ланцюжки діалогічних єдностей, які ще називають діалогічним цілим. Мікродіалоги відрізняються від діалогічних єдностей не лише обсягом, але й своєю відносною завершеністю. На третьому етапі учні повинні навчитися самотійно вести діалоги різних функціональних типів.

Монолог – це безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи.

Монологічне мовлення має свої комунікативні та психологічні особливості. Серед комунікативних функцій монологічного мовлення виділяють: інформативну (донесення та передача певної інформації), впливову (спонукання до тієї чи іншої дії, вплив на свідомість людини), експресивну (опис емоційно-психологічного стану мовця, для зняття напруженості), розважальну (розповідь про щось цікаве, смішне, виступи на сцені) та ритуально-культову функції (виступ на ювілеї) [36, с. 37].

З погляду психології монологічному мовленню властиві такі риси: однонаправленість (монологічне мовлення не розраховане на відповідну реакцію у вигляді мовлення вголос), зв'язність (відрізняє монологічне мовлення від випадкового набору речень), тематичність (співвіднесеність висловлювання з будь-якою темою), контекстуальність, відносно безперервний спосіб мовлення, послідовність і логічність.

До мовних особливостей монологічного мовлення відносять: структурну завершеність речень, розгорнутість та різноструктурність фраз, досить складний синтаксис та зв'язність (використання мовних засобів міжфразового зв'язку).

Виділяють три основні типи монологічних висловлювань: опис, розповідь та роздум. В основі їх класифікації лежать такі логічні категорії як простір, час, причина і наслідок [36, с. 38].

Монолог-опис – це зв'язний текст, який дає словесне зображення основних ознак предмета, явища або особи; це констатуючий тип

монологічного висловлювання. Найбільш характерною ознакою монологу-опису є те, що в ньому речення перебувають у відношеннях одночасовості (перелічуються існуючі на момент описування ознаки, дії, стану тощо). Темати для описів можуть бути речі, тварини, портрет, інтер'єр, пейзаж, людина, внутрішні її переживання, відтворення подій тощо.

Монолог-розповідь – це зв'язний текст, який передає повідомлення його автора переважно про якусь важиву подію. Речення в розповіді перебувають у відношенні послідовності, він є динамічним типом монологічного висловлювання, в якому розповідається про розвиток подій, пригод, дій чи станів. Розрізняють монолог-оповідь і монолог-повідомлення. У монологі-оповіді мовець розповідає про події та факти з особистого життя. Монолог-повідомлення характеризується своєю стислістю та інформативністю. В ньому зазвичай висвітлюються певні факти або події реальної дійсності [47, с. 312].

Монолог-міркування (роздум) – це зв'язний текст, у якому в логічній послідовності передано думки, міркування мовця як доказ чи пояснення чогось, на базі яких робляться відповідні висновки.

Синтаксичні особливості монологу-опису:

- використання переважно простих і складносурядних речень з переліково-та послідовно-приєднувальним зв'язком;
- вживання граматичних структур із зворотом *there is/ there are*;
- вживання переважно таких часово-видових форм як *Present Continious, Present Indefinite, Past Indefinite*;
- синтаксичні особливості монологу-розповіді;
- видо-часові форми дієслова в *Past Indefinite, Past Perfect*;

сполучники, сполучникові прислівники, адвербіалії;

- прості й складнопідрядні речення з підрядними часу;
- синтаксичні особливості монологу-повідомлення;
- прості розповідні речення;
- дієслова в *Present Indefinite, Present Perfect*.
- синтаксичні особливості монологу-роздуму:

- складнопідрядні речення з підрядними причини і наслідку [38, с. 295].

Для того, щоб коректно і продуктивно побудувати урок з навчання монологічного мовлення вчителю необхідно врахувати те, що уміння монологічного мовлення формується в 3 етапи.

На першому етапі учні вчаться продукувати зразки мовлення рівня фрази та об'єднувати їх у понадфразові єдності. На цьому етапі можна запропонувати учням створити власну історію шляхом приєднання власного речення до речень однокласників. Для того, щоб полегшити складання історії можна роздати учням опори слова, словосполучення, граматичні структури, що допоможуть їм зорієнтуватися та продемонструвати послідовність подій.

На другому етапі учні вчаться самостійно будувати висловлювання понадфразового рівня. Навчання монологічного мовлення на цьому етапі здійснюється за допомогою різних опор: зображальних, вербальних, комбінованих. Зображальними опорами слугують окремі малюнки, слайди, тематичні та сюжетні картинки, композиції на магнітній дошці. Вербальні зорові опори можуть бути представлені підстановчими таблицями, логіко-структурними схемами, висловлюваннями-зразками у звуковому чи зоровому (друкований текст) варіанті.

Мета третього етапу – навчити учнів створювати монологічні висловлювання текстового рівня різних функціонально-сміслових типів мовлення в обсязі, передбаченому програмою [36, с. 39].

Аудіювання передбачає усне сприймання текстового матеріалу різних типів і жанрів: від описів подій, розповідей, радіо- і теленовін, лекцій, діалогів до прагматичних текстів (інструкцій). У програмі з іноземної мови, окрім згаданих, зафіксовані ще й такі типи текстів, як інтерв'ю, оголошення, реклама.

На думку С.В. Гапонової, аудіювання - це здатність ідентифікувати та розуміти усні висловлювання [4, с. 9]. Аудіювання – це мета навчання, так, як учні повинні сприймати інформацію на слух з першого разу, без повторення.

Згідно з вимогами програми, навчання аудіювання передбачає формування вмінь сприймати усне мовлення як під час безпосереднього

спілкування, так і звукозапису. І.А. Круківська звертає увагу на те, що на занятті з іноземної мови викладач застосовує широкий арсенал аудитивних матеріалів. Здебільшого – це тексти різних типів і жанрів та пісні [17, с. 22]. Дуже велику роль відіграє правильний відбір матеріалу для аудіювання учнів. По-перше, матеріал повинен бути цікавим для учнів та відповідним до їх вікових та психологічних особливостей. Необхідно враховувати те, що кожне нове покоління суттєво відрізняється від попереднього і, що з кожним роком інтереси в учнів змінюються. Саме тому викладач повинен знаходити нові підходи та новий матеріал для навчання аудіювання. Також потрібно пам'ятати і про основні критерії, на які повинен звертати увагу вчитель, при підготовці до уроку з навчання аудіювання. Тексти повинні містити в собі визначену кількість нових слів, з якими учні ще не були ознайомлені на попередніх уроках. Це допоможе їм розвинути так звану мовну інтуїцію. Учні повинні навчитися здогадуватися про значення цих слів за контекстом, а також відрізняти важливу інформацію від несуттєвої.

Особлива увага сьогодні приділяється комунікативному підходу щодо навчання аудіювання. Необхідність слухати вже містить комунікативне завдання, яке має вирішити учень, студент на завершальному етапі аудіювання. Наприклад, інформація сприймається для того, щоб на неї відреагувати, висловити власну думку, взяти до уваги. Саме з цього й випливає одна з основних вимог до комунікативного навчання аудіювання: стимулювати в слухачів інтерес до змісту повідомлення, що сприятиме створенню необхідної комунікативної готовності до сприйняття інформації, в результаті чого з'являється антиципація – ймовірне прогнозування перебігу та змісту повідомлення. Антиципація (prediction) – це ключовий фактор при сприйманні усного мовлення [3, с. 9].

Вчитель повинен пам'ятати про те, що при навчанні аудіювання потрібно враховувати особливості учнів, що відіграють велику роль у процесі сприймання мовленнєвого повідомлення. З точки зору психології для навчання

аудіювання важливими є такі фактори, як спрямованість, досвід і форми відображення учнів.

Спрямованість особистості визначає стійку аперцепцію, що лежить в основі сприймання мовлення і формується всім процесом виховання людини. У межах підструктури досвіду у психології розглядають знання, вміння, навички, звички, набуті особистим досвідом та в навчанні. На думку М.І. Гез, обсяг мовних і немовних знань суттєво впливає на ступінь розуміння аудіотексту, на процес інтерпретації тексту на рівнях змісту і значення та на форму його відображення [6, с. 32].

Також при навчанні аудіювання учні та вчителі стикаються з певними труднощами, яких необхідно уникати та, в разі їх виникнення, знати як їх подолати. На середньому етапі навчання вчитель може зіштовхнутися з такою проблемою, як недостатньо розвинуті індивідуально-психологічні особливості учнів. Не дивлячись на те, що вони, ніби то, уважно слухають аудіоматеріал, учні не сприймають інформацію належним чином, так як їм не вистачає кмітливості, зосередженості, дуже часто їм важко виділити тему та основну думку повідомлення, так, як вони не можуть відділяти основну інформацію від менш значущої. Таку проблему можна подолати шляхом розвитку в учнів цих індивідуально-психологічних особливостей, також можна спробувати скласти певний план тексту, де кожен пункт буде відображати основні події, або основну ідею кожного абзацу, це повинно допомогти учням орієнтуватися у почутому матеріалі і швидше переключатися з однієї розумової операції на іншу.

Дуже часто при виборі аудіоматеріалу вчителі забувають про те, що учням на середньому ступені навчання важко сприймати швидкі висловлювання носіїв мови, особливо за наявності у цих висловлюваннях досі невідомих слів. З одного боку, немає нічого краще, ніж розповідь, яка лунає безпосередньо з уст носія мови. Це допоможе учням звикнути до правильної інтонації, вимови, логічних наголосів, але, з іншого боку, для того, щоб такий спосіб навчання аудіювання приносив хороший результат, вчитель повинен орієнтуватися на реальний рівень учнів і знаходити посильний для них

аудіоматеріал. Навіть, якщо носій мови говорить дуже швидко, то на сьогодні існує велика кількість різноманітних програм, які допоможуть вчителю сповільнити аудіозапис і зробити його більш зрозумілим для учнів. Також можна збільшити тривалість пауз між смисловими частинами. Треба пам'ятати, що середній темп мовлення англійською мовою складає 250 складів за хвилину.

Текст, який обирається для аудіювання, не повинен бути занадто великим. Для результативного навчання аудіювання спочатку потрібно обирати тексти невеликої тривалості і збільшувати її поступово, у тому випадку, якщо учні достатньо підготовлені для сприймання та розуміння тексту більшого обсягу.

На середньому ступені навчання рекомендовано включати учням аудіоматеріал 2 рази, але потрібно орієнтуватися на те, що в реальному повсякденному спілкуванні, зазвичай, двічі не повторюють. Саме тому учні повинні розуміти інформацію з першого разу, а якщо вони не розуміють того, що почули одразу, то важливо вміти попросити повторити, або перепитати. Вчитель повинен навчити учнів ввічливо перепитувати, так як іноземну мову вивчають не для того, щоб лише написати контрольну роботу на задовільну оцінку, а, в першу чергу, для того, щоб користуватися нею в різних життєвих ситуаціях.

На різних етапах навчання змінюється обсяг аудіо текстів (тривалість їх звучання) та ступінь їх складності. Матеріал для аудіювання – фабульні тексти, описи, розповіді, повідомлення. Необхідно навчати різних видів розуміння тексту: 1) повного розуміння, 2) загального розуміння, 3) критичного розуміння. Зміст навчання аудіювання включає: 1) лінгвістичний компонент (складається з мовного матеріалу: фонетичного, лексичного та граматичного мінімумів, ситуативно й тематично об'єднаних мовних зразків); 2) психологічний компонент (аудитивні навички та вміння, які забезпечують учням користування іноземною мовою з метою усного спілкування); 3) методологічний компонент

(пов'язаний з оволодінням учнями раціональними прийомами навчання аудіювання, пізнання нової мови, формування навичок самостійної роботи) .

До аудитивних навичок та вмінь належать фонетичні, лексичні та граматичні навички аудіювання. Під фонетичними навичками аудіювання ми розуміємо розпізнавання та сприймання звуків, звукосполучень, інтонації. Лексичні навички аудіювання – розпізнавання та розуміння окремих лексичних одиниць. Граматичні навички аудіювання включають в себе вміння розпізнавати на слух граматичних форм і прогнозування граматичних структур.

До умінь аудіювання відносять уміння визначати найбільш інформативні частини тексту, уміння здогадуватись про значення невідомих слів за контекстом, уміння поділяти текст на смислові частини і визначати головну ідею та думку кожної з них, вміння вистроїти логічну послідовність подій тексту і дотримуватися її при переказі, вміння записувати лише важливу інформацію та вміння виділяти експозицію, зав'язку, розвиток подій, кульмінацію та розв'язку в тексті.

Для того, щоб аудіювання було продуктивним та результативним вчитель повинен надати учням чітку інструкцію перед слуханням аудіоматеріалу. Учні, в свою чергу, повинні її розуміти. Також дуже важливо вміти орієнтуватися на назву тексту, що звучить, та протягом прослуховування тексту пам'ятати про завдання, що вчитель поставив перед аудіюванням.

Виділяють три етапи навчання аудіювання: навчання аудіювання на рівні фрази; навчання аудіювання на понад фразовому рівні; навчання аудіювання на рівні цілого тексту.

До системи вправ для навчання аудіювання входять дві підсистеми : 1) вправи для формування мовленнєвих навичок аудіювання і 2) вправи для розвитку вмінь аудіювання.

До першої підсистеми включаються 3 групи вправ: 1) вправи для формування фонетичних навичок аудіювання (фонематичного та інтонаційного слуху); 2) вправи для формування лексичних навичок аудіювання; 3) вправи для формування граматичних навичок аудіювання. Метою першої підсистеми

вправ є формування в учнів слухових, лексичних та граматичних навичок в аудіюванні. До цієї підсистеми входять некомунікативні та умовно-комунікативні рецептивні вправи. В цілому вправи цієї групи спрямовані на подолання ізольованих, штучно виділених труднощів; вони є лише першою сходинкою до формування вмінь аудіювання.

До другої підсистеми входять дві групи вправ: 1) вправи, що готують учнів до аудіювання текстів; 2) вправи в аудіюванні текстів. Метою другої підсистеми вправ є розвиток в учнів уміння аудіювання. До цієї підсистеми входять умовно-комунікативні та комунікативні рецептивні вправи [37, с. 268].

Виділяють три основні етапи роботи з текстом: формулювання інструкції, презентація аудіоматеріалу та контроль розуміння прослуханого. Тобто, перед тим, як включити учням аудіозапис вчитель повинен коректно сформулювати інструкцію, завдання, яке повинні виконати учні. Це може підвищити ефективність сприймання на виконання поставлених завдань на 25%.

Для того, щоб виявити і оцінити як учень зрозумів почуте вчитель повинен проконтролювати рівень розуміння матеріалу. Це можна зробити як вербальним (використання карток, малюнків, схем), так і невербальним способом (різноманітні тести до тексту, відповіді на запитання, переказ почутого, складання плану тексту, обговорення змісту почутого).

1.2. Методи формування компетенції в усному мовленні

На сьогодні існує дуже велика кількість методів, що застосовуються для навчання англійської мови. Метод – це систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити для того, щоб виконати певну задачу чи досягти поставленої мети. В основі методів навчання іноземних мов лежать різні фактори, кожен метод спрямований на певний аспект мови і саме тому має свої переваги та недоліки. Так, як дана робота базується на навчанні усного мовлення, розглянемо ті методи, де цей аспект береться за основу і вважається першочерговим у вивченні іноземної мови.

Почнемо з прямих (безперекладних) методів. Якщо занурюватись в історію, то можна дізнатись, що на початок 70-х років XIX сторіччя соціально-економічні умови в Європі докорінно змінилися. У європейських країнах остаточно перемогла буржуазія, яка в пошуках нових ринків збуту сировини і товарів виходить далеко за межі національних держав [42, с. 290]. Так, як правителям, торговцям та робітникам різних країн потрібно було домовлятися про умови співробітництва та вирішувати один з одним різноманітні питання, одразу з'явилася потреба в людях, які знають іноземні мови. Найважливішим для них було володіння усним мовленням, саме тому концепція викладання іноземних мов зазнала суттєвих змін.

Звичні перекладні методи поступово замінювалися безперекладними (прямими), основною метою яких було навчання усного мовлення. Рух за розробку нових методів отримав назву «рух Реформи». На зародження прямих методів вплинули досягнення лінгвістики та психології. Такі методи базувались на тому, що в основі навчання іноземних мов лежать ті ж процеси, що і при оволодінні рідною мовою, головну роль у мовленнєвій діяльності відіграють пам'ять та відчуття, а не мовлення [42, с.291].

В той історичний період іноземні мови почали вивчатися не тільки для престижності окремих верств населення, а й для практичного застосування, для спілкування з представниками різних країн, тобто на перше місце ставили оволодіння усним мовленням. Вчені та вчителі вважали необхідним викоринити вживання рідної мови у навчанні іноземної. Вони вважали, що за допомогою наочності можна досягти набагато кращого результату, ніж за допомогою перекладу. Вони вважали, що саме переклад на рідну мову заважає вивченню іноземної. Якщо ж переклад не використовувати, то людина починає думати іноземною мовою, не проводячи аналогій з рідною, вона не перекладає речення з рідної мови на іноземну, роблячи при цьому значну кількість помилок, а створює його безпосередньо за правилами мови, що вивчається.

Можна помітити, що і у сучасному світі певні прийоми за засови навчання прямих методів широко використовуються, але як і кожен метод, цей

має свої переваги та недоліки. Говорячи про плюси прямих методів, ми обов'язково повинні згадати про те, що вони віддали перевагу живій розмовній мові та розробили методику навчання усного мовлення. Також вони вперше почали застосовувати наочність, замість звичайного перекладу, тим самим занурюючи учнів в іншомовну атмосферу, де все пояснюється лише мовою, яка вивчається.

З іншого боку, багато вчених вважає необхідним використання рідної мови в навчанні іноземної мови, так як учням притаманно шукати аналогії в рідній мові, також дуже складно пояснити абстрактні поняття, не використовуючи рідної мови. Віддаючи перевагу усному мовленню не варто недооцінювати роль граматики у вивченні мови. Вважається, що на початковому та середньому етапі навчання граматичні структури та явища необхідно пояснювати саме рідною мовою для кращого їх розуміння та засвоєння учнями.

Одним із відомих та популярних методів навчання усного мовлення є усний метод Гарольда Пальмера. Гарольд Пальмер вважав імітацію та заучування напам'ять основними принципами навчання іноземної мови. На його думку навчання завжди слід починати з усного мовлення, надаючи початковому ступеню вирішального значення. За півроку учні повинні навчитися розуміти іноземну мову на слух, розпізнавати та правильно вимовляти окремі звуки та словосполучення, а також безпомилково відтворювати вивчений лексичний та граматичний матеріал у бесіді на побутові теми. Увага, яку Пальмер приділяє усному мовленню, визначає і характер мовного матеріалу. Це літературна розмовна мова, представлена текстами (на початковому рівні учні знайомляться з ними лише на слух), які написані в межах науково відібраного словникового мінімуму. Також Пальмер вважає дуже важливим попереднє сприймання мови на слух [42, с. 293].

Заслугою Пальмера є те, що він систематизував різноманітні вправи, що використовуються для формування правильних навичок усного мовлення. Але, в цього методу є певні недоліки, такі як пасивна роль учня, який на перших

етапах має лише слухати мову вчителя та заучувати певний матеріал. Це робить із учня безініціативним у процесі спілкування.

Основним положенням аудіо-лінгвального методу також є розвиток усного мовлення. Він базується на тому, що лише оволодівши усним мовленням, учень може переходити до навчання читання. Граматика також складає основний зміст початкового ступеня, а лексика відіграє лише допоміжну роль. За цим методом 80-85% часу навчання відводиться практиці мовлення, а лише 20-25% займають коментарі та пояснення. Одним із головних завдань у процесі засвоєння іноземної мови є подолання негативного впливу рідної мови. Цим зумовлена важливість дотримання поступового наростання труднощів, виявлених в результаті порівняння рідної та іноземної мов. На думку засновників цього методу Фріза і Ладо, вчитися розмовляти і розуміти усне мовлення саме й означає оволодівати мовою; навчаючи ж читання і письма, ми припускаємо, що мова учневі вже відома і він оволодіває лише її графічним зображенням.

Цикл занять за аудіо-лінгвальним методом розпочинається роботою з коротким (4-6 реплік) діалогом, який містить необхідні для засвоєння граматичні структури. Заключним етапом є вивчення діалогу напам'ять. Робота з кожною структурою, взятою з вивченого діалогу як зразок, включає слухання та повторення за вчителем речення-зразка і додаткових речень, які мають таку ж структуру; порівняння нової структури з раніше вивченими та, головним чином, відпрацювання структури у процесі виконання цілої серії вправ.

Також варто згадати і про аудіо-візуальний метод. Прихильники такого методу вважають, що незалежно від кінцевої мети початковий ступінь, на думку прихильників цього методу, повинен бути присвячений розвитку усного мовлення. Навчання спочатку письма, а потім і читання проводиться в кінці початкового ступеня і спрямоване на розвиток уміння написати і прочитати те, що вже добре засвоєне усно. Завдання в галузі усного мовлення полягає в тому, щоб забезпечити учням можливість користуватись іноземною мовою у повсякденному спілкуванні (у країні, мова якої вивчається). Він зветься аудіо-

візуальним, оскільки весь новий матеріал сприймається учнем протягом тривалого часу лише на слух ("аудіо"), а його значення розкривається за допомогою зорової невербальної наочності —діапозитивів, діафільмів, кінофільмів ("візуальний"). Основними способами засвоєння є імітація, заучування напам'ять та утворення фраз за аналогією [42, с. 299].

В період післявоєнних десятиліть формується характерна тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу — його наближення до реального процесу спілкування. Саме тоді з'являється новий метод навчання іноземної мови – комунікативний метод. Комунікативний підхід орієнтований на організацію процесу навчання, адекватного процесу реального спілкування завдяки моделюванню основних закономірностей мовленнєвого спілкування (в інтерпретації Ю.І. Пассова), а саме: 1) діяльнісний характер мовленнєвого спілкування, що втілюється в комунікативній поведінці вчителя як учасника процесу спілкування та навчання; 2) предметність процесу комунікації, яка має бути змодельована обмеженим, але точно визначеним набором предметів обговорення (тем, проблем, подій і т. ін.); 3) ситуації спілкування, що моделюються, як найтипівіші варіанти стосунків учнів між собою; 4) мовленнєві засоби, які забезпечують процес спілкування та навчання в даних ситуаціях. У процесі навчання за комунікативним методом учні набувають комунікативної компетенції — здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації [42, с. 301].

1.3. Використання інформаційних технологій у навчанні англійської мови

Ми живемо в епоху бурхливого розвитку цивілізації. Щодня з'являються нові винаходи, вдосконалюється техніка, спрощуються процеси виробництва та відпадає потреба у нещодавно необхідних нам речах. За останні роки найсуттєвіших змін зазнали інформаційні технології. Інформаційні технології –

вимога сьогодення, яка дає можливість створити суспільство, що засноване на знаннях. Вони стрімко увірвалися в усі сфери нашого життя і стають такою ж реальністю, як телефонний зв'язок чи подорожування літаком та спрощують спілкування та співробітництво. Без сумніву можна сказати, що інформаційні технології в першу чергу стирають кордони і перешкоди на шляху до здобуття знань, і насамперед вчителі повинні бути зацікавлені в тому, щоб зробити навчання більш продуктивним і різноманітним, а тут в жодному разі не можна обійтись без залучення інформаційних технологій на уроках.

Одним із сучасних пріоритетів України, як і майже всього світу, є побудова "орієнтованого на інтереси людей, відкритого для всіх і спрямованого на розвиток інформаційного суспільства, в якому кожен може створювати інформацію і знання, мати до них доступ, користуватися й обмінюватися ними, даючи змогу окремим особам, громадам і народам повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи своєму сталому розвитку і підвищуючи якість свого життя на основі цілей і принципів Статуту Організації Об'єднаних Націй і поважаючи в повному обсязі та підтримуючи Загальну декларацію прав людини" [61].

Інформаційна технологія навчання розглядається як:

- 1) процес підготовки і передачі інформації тому, кого навчають, за допомогою програмно-апаратних засобів і пристроїв, що функціонують на базі мікропроцесорної техніки, а також сучасних засобів і систем інформаційного обміну, які забезпечують операції зі збору, продукування, нагромадження, зберігання, обробки й передачі інформації (І.В. Роберт);
- 2) сукупність методів і програмно-технічних, об'єднаних у технологічний ланцюг, що забезпечує збір, обробку, зберігання і відображення інформації з метою трудомісткості її використання, а також для підвищення її надійності і оперативності (М.Ю. Кадемія, І.Ю. Шахіна);
- 3) педагогічна технологія, яка використовує спеціальні засоби, програмні і технічні засоби (кіно, аудіо- і відео засоби, комп'ютери, телекомунікаційні мережі) для роботи з інформацією (Р.С. Гуревич);

4) сукупність упроваджуваних у систему освіти нових методів і засобів інформаційно-навчальної діяльності, здійснюваної відповідно до закономірностей навчально-виховного процесу (О.А. Подзигун) [30, с. 67].

Значення інформатизації важко переоцінити: вона сприяє забезпеченню національних інтересів, розвитку наукомістких виробництв та високих технологій, зростанню продуктивності праці, підвищенню комп'ютерної грамотності, розвитку інтелектуального потенціалу нації та вдосконаленню соціально-економічних відносин, збагаченню духовного життя та подальшій демократизації суспільства; розвитку культури спілкування. Саме у школі діти повинні знайомитись з можливостями інформаційних технологій, та вчитися ними користуватись.

Різні автори вкладають різний зміст у поняття "інформатизація освіти". За визначенням В.Ю. Бикова, "інформатизація освіти – це сукупність взаємопов'язаних, організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних обчислювальних і телекомунікаційних потреб (інших потреб, що пов'язані із впровадженням методів і засобів інформаційно-комунікативних технологій) учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом управляє та його забезпечує (у тому числі здійснює його науково-методичний супровід і розвиток)" [1, с. 33].

Це процес забезпечення сфери освіти методологією і практикою розробки та оптимального використання сучасних засобів інформаційно-комунікативних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання, виховання. Д.Є. Швець акцентує увагу на залученні нових джерел інформації, застосуванні нових засобів управління нею, зміні методики навчання і на контролі знань на базі всебічного використання комп'ютерної, комунікаційної та мультимедійної техніки [50].

Комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей учнів, а й дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити

заняття більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує інтенсифікацію діяльності вчителя та учнів на парі, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню політехнічних знань, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання.

Використання інформаційних технологій може відбуватися різними способами, відповідно до потреб конкретного уроку, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм в системі вищої освіти. Їх можна представити наступним чином: використання інформаційних технологій як у фронтальній, так і в груповій роботі; використання електронних підручників; використання окремих типів файлів (зображення, відео, аудіо, анімації); створення власних уроків.

Комп'ютер природно вписується в життя учнів і є одним з найефективніших засобів, що допомагає значно урізноманітнити процес навчання. Дослідження свідчать, що у дітей 6-8 років переважає зоровий тип пам'яті, тому використання комп'ютерної технології допомагає в розвитку пам'яті, уваги, зростанні зацікавленості та позитивного ставлення до вивчення предмета. Кожне заняття викликає емоційний підйом, навіть учні, що відстають від інших, з радістю спілкуються з комп'ютером, а поганий результат гри, внаслідок прогалин у знаннях, спонукає їх звернутися по допомогу до вчителя, або самостійно придбати ці знання.

Сьогодні Інтернет робить неможливе можливим. По-перше, створено величезну кількість програм, які допомагають людям розширити свій словниковий запас. По-друге, британські вчителі, що займаються викладанням англійської мови в школах та університетах, записують власні відеоуроки та викладають їх на [youtube.com](https://www.youtube.com). Це дає можливість вчителям з усього світу перейняти досвід їх британських колег, а учням ще раз повторити вивчені теми, краще в них розібратись та послухати як говорять носії мови. По-третє, переглядаючи в інтернеті фільми англійською мовою, учень вивчає новий лексичний матеріал, звертає увагу на інтонацію, з якою говорять персонажі і

тим самим готує себе до реального спілкування з носієм мови. Тобто, вчитель повинен використовувати різноманітні навчальні відео, фрагменти фільмів, програми, що відповідають темі уроку. Це насамперед допоможе вчителю створити певну комунікативну ситуацію на уроці, а учням дасть змогу перенестися в неї. Комунікативна ситуація включає чотири основні чинники: 1) обставини дійсності, в яких відбувається комунікація; 2) стосунки між комунікантами; 3) мовленнєві наміри; 4) реалізацію самого акту спілкування.

Робота з новітніми інформаційними технологіями на уроках англійської мови збагатить школярів знаннями про культуру народу мову якого вони вивчають. Під культурою я розумію не тільки народні традиції і звичаї, а й особливості поведінки людей в умовах спілкування й етикет спілкування. Також не можу не згадати про всім добре відому програму SKYPE, яка дає можливість підтримувати зв'язок з мешканцями всього світу. Завдяки ній у вчителів англійської мови є можливість влаштовувати учням живе спілкування з носієм мови. Так діти зможуть зрозуміти необхідність вивчення англійської мови.

Необхідно, щоб кожен викладач зрозумів просту думку: комп'ютер у навчальному процесі – не механічний педагог, а засіб, що підсилює і розширює можливості навчальної діяльності слухачів [19, с. 34].

Навчання із залученням різних інформаційних технологій потребує ще більших часозатрат і особливої уваги зі сторони вчителя. На сьогодні створено дуже багато різноманітних комп'ютерних програм, існує величезна кількість інформації, але необхідно обирати лише ту, яка найбільш точно буде відповідати цілям уроку і не просто зацікавить учнів, а ще й поглибить їх знання. Відбір необхідного матеріалу – це справа дуже відповідальна і потребує компетентності та старань вчителя, але використовуючи такий вид роботи у класі, викладач точно не залишить учнів байдужими до свого предмету.

На сучасному етапі навчання іноземних мов значну увагу необхідно приділяти застосуванню інформаційних технологій, які поєднують в собі тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти, анімацію – все це є сукупністю

аудіо та візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу. Поєднання візуального зображення, тексту і звукового супроводження надає можливість для комплексного розвитку навичок мовної діяльності учня іноземною мовою.

Загальновідомо, що ефективність навчання іноземній мові збільшується при використанні наочних ілюстрацій, а інформаційні технології об'єднують відео, аудіоматеріали, ілюстрації, таблиці тощо. Завдяки таким технологіям з'явилися навчальні системи нового покоління, які перетворюють процес навчання в захоплюючу гру.

Так, як англійська мова є інтернаціональною, англійці намагаються допомогти світу у вивченні їх рідної мови. По-перше, вони створюють свої власні канали на сайті [youtube.com](https://www.youtube.com), де викладають різноманітні відео-уроки. Такі відео зачасту стосуються граматичних правил, найбільш розповсюджених помилок, які роблять учні всього світу. Також англійські вчителі демонструють нам розповсюджену лексику, вони діляться своїм досвідом у проведенні уроків. Одним із найбільших позитивних моментів є те, що, слухаючи носія мови, учень поступово корегує власну вимову та інтонацію.

Не можна не згадати і про програми, створені нашими фахівцями, які дають можливість учням тренувати свої навички та вміння у всіх видах мовленнєвої діяльності. Одним із найбільш відомих сайтів для вивчення англійської мови є сайт «[lingualeo.com](https://www.lingualeo.com)». Ця платформа дає можливість вивчити мову граючи в ігри, читаючи цікаві історії та переглядаючи фільми або мультфільми. Кожен може знайти там щось корисне, незалежно від свого рівня володіння англійською. Варто відзначити те, що для того, щоб прочитати книгу в оригіналі, потрібно мати неабиякий багаж знань за плечима, особливо це стосується словникового запасу учня, але «[lingualeo.com](https://www.lingualeo.com)» полегшує цю задачу, перетворюючи нудне гортання словника, на захоплююче читання. Достатньо лише навести курсор на невідоме слово, як на сайті з'являться всі значення

цього слова. Учень може одразу додати його до списку невідомих слів та через деякий час потренуватися в розумінні його значення та написанні.

Для викладача англійської мови незамінним помічником є сайт «britishcouncil.org.ua». Там можна знайти безліч ігор, за допомогою яких і діти і дорослі опановують мову. Також, цей сайт пропонує нам багато відібраних відео- та аудіоматеріалів. На сайті розміщено багато грамотно-побудованих конспектів уроків та роздатків. Засновники «britishcouncil.org.ua» допомагають вчителям, даючи їм методичні вказівки щодо проведення уроків.

Все частіше і частіше викладачі всього світу влаштовують вебінари, і діляться своїм досвідом щодо доречності використання тих чи інших інноваційних засобів, технологій та інформаційних джерел. На мою думку, вчителю, який хоче крокувати в ногу з часом та зі своїми учнями необхідно брати участь у такого роду заходах, тому, що застосування комп'ютерів, мультимедійних дошок та інших гаджетів на уроках англійської мови значно підвищує якість і інтенсивність навчального процесу. Це дає змогу учням засвоїти більшу кількість матеріалу, ніж вони би засвоїли просто переглядаючи підручники.

Отже, позитивна роль інформаційних технологій зумовлена тим, що вони виступають як потужні знаряддя праці, за допомогою яких людина реалізує поставлені завдання, котрі підсилюють її інтелект, звільняють від шаблонних, важких рутинних операцій, що дозволяють ставити та розв'язувати різноманітні творчі завдання. У взаємодії з інтелектуальними комп'ютерними інформаційними системами зростає здатність особистості до саморегуляції, самоорганізації, а також співробітництва та співтворчості.

Також потрібно усвідомлювати, що оволодіння комунікативною і міжкультурною компетенцією неможливе без практики спілкування, і використання ресурсів мережі Інтернет на уроці іноземної мови стає безумовно незамінним: віртуальне середовище мережі Інтернет дозволяє вийти за тимчасові і просторові рамки, надаючи її користувачам можливість автентичного спілкування з реальними співрозмовниками на актуальні для обох

сторін теми. Однак не можна забувати про те, що Інтернет – лише допоміжний технічний засіб навчання, і для досягнення оптимальних результатів необхідно грамотно інтегрувати його використання в процес уроку.

Застосування інформаційних технологій у вивченні іноземної мови, безсумнівно, має велике практичне значення, а саме: є ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу, дозволяючи вчителю реалізувати свій творчий потенціал; допомагає викладачу у здійсненні особистісно-орієнтованого підходу до навчання; сприяє розширенню кругозору учнів і підвищенню їх культурного рівня; є засобом підвищення мотивації до вивчення предмета; стимулює пошукову діяльність учня і сприяє розвитку його творчих здібностей.

Крім цього, впровадження в практику роботи школи інформаційних технологій, покликаних формувати особистість, готову до плідної міжкультурної комунікації, має вирішальне значення у підвищенні якості володіння школярами іноземною мовою.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У першому розділі ми розглянули говоріння, як вид мовленнєвої діяльності. Ми з'ясували, що говоріння – це невід'ємний вид людської діяльності, без якого не може існувати жодне суспільство. Воно має свої специфічні ознаки, до яких належать вмотивованість, активність, цілеспрямованість, зв'язок з діяльністю і самостійність.

Усне мовлення є найважливішою формою існування мови як засобу комунікації. Воно має багатогранну структурну і комунікативну специфіку, свої особливості порівняно з писемним мовленням, функціонує в багатьох різновидах у всіх сферах нашого життя. Як правило, розрізняють два види усного мовлення: діалогічне та монологічне.

Діалог – розмова двох або кількох осіб. Залежно від провідної комунікативної функції, яку виконує той чи інший діалог, розрізняють функціональні типи діалогів, а саме: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями, діалог-обговорення. Монолог – висловлювання однієї особи. Виділяють три основні типи монологічних висловлювань: опис, розповідь та роздум. В основі їх класифікації лежать такі логічні категорії як простір, час, причина і наслідок. Також у навчанні усного мовлення велику роль відіграє навчання аудіюванню, так як аудіювання – це вміння розуміти усне мовлення на слух. Аудіювання – це мета навчання, так, як учні повинні сприймати інформацію на слух з першого разу, без повторення.

Ми розглянули безперекладні методи навчання усного мовлення, метод Гарольда Пальмера, аудіо-лінгвальний та комунікативний методи.

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу та інформаційні джерела, ми зробили висновок, що інформаційні технології допоможуть викладачу не лише сформувати в учнів компетенцію в усному мовленні, а й зацікавити їх та вмотивувати вчити англійську мову.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНЦІЙ В УСНОМУ МОВЛЕННІ В УЧНІВ НА СЕРЕДНЬОМУ СТУПЕНІ НАВЧАННЯ

2.1. Організація експериментального навчання

Для перевірки ефективності залучення інформаційних технологій для навчання усного мовлення на уроках англійської мови на середньому ступені навчання ми застосували метод педагогічного експерименту. Педагогічний експеримент передбачає активний вплив на педагогічне явище чи процес шляхом створення нових умов, що відповідають меті дослідження.

Експеримент як самостійний метод характеризується такими ознаками:

- діяльність, що організована на основі наукових даних у відповідності з теоретично обґрунтованою гіпотезою;
- запланований вплив на досліджуваний об'єкт, створення нових явищ тощо;
- глибокий аналіз та теоретичне узагальнення одержаних результатів;
- можливість багаторазового повторення;
- дотримання точно врахованих і змінюваних умов.

Як правило, розрізняють такі види педагогічного експерименту:

1. Констатувальний експеримент полягає в тому, що дослідник експериментальним шляхом встановлює лише стан педагогічної системи, що вивчається: констатує наявність зв'язків, залежностей між явищами, визначає вихідні дані для подальшого дослідження.

2. Формувальний експеримент супроводжується застосуванням спеціально розробленої системи заходів, спрямованих на формування в учнів певних якостей, на покращення результатів їх навчання, виховання, трудової діяльності тощо.

3. Контрольний експеримент визначає рівень знань, умінь та навичок за матеріалами формувального експерименту [45, с. 26]

Педагогічний експеримент проводився на базі Вінницького освітнього закладу «Навчально-виховний комплекс: середня загальноосвітня школа-гімназія №6». В експерименті було задіяно учнів 6-Д та 6-Г класів. У 6-Д класі уроки проводились звичним для учнів чином, а у 6-Г із залученням інформаційних технологій.

Ми поставили перед собою таку мету:

- визначити рівень сформованості компетенції учнів в усному мовленні;
- встановити ефективність залучення інформаційних технологій для навчання усного мовлення;
- дослідити особливості перебігу навчального процесу в нових умовах;
- порівняти рівень зацікавленості учнів у вивченні англійської мови із початковим;
- порівняти швидкість засвоєння матеріалу та якість здобутих знань.

Табл. 2.1

Структура та зміст педагогічного експерименту

Етап проведення педагогічного експерименту	Уроки	Зміст етапу
1. Підготовка експерименту		Висунення гіпотези; постановка мети; створення навчальних моделей; відбір необхідних матеріалів відповідно до навчальної програми та підручника; підготовка

Продовж. табл. 2.1

		завдань для визначення рівня сформованості компетенції в усному мовленні; узгодження критеріїв оцінювання.
2.Передекспериментальний зріз	Складання мікродіалогів за ситуацією та монологів (2 уроки)	Визначення рівня сформованості компетенції в усному мовленні
3.Експериментальне навчання	<p>1. урок з теми «Going shopping». (введення нових лексичних одиниць; навчання монологічного мовлення)</p> <p>2. урок з теми «Shopping in Great Britain» (актуалізація нових лексичних одиниць; навчання монологічного мовлення)</p> <p>3. урок з теми «At the supermarket» (перевірка навичок монологічного мовлення (проект); навчання діалогічного мовлення)</p> <p>4. урок з теми «In the department store» (навчання діалогічного мовлення)</p>	Використання інформаційних технологій на уроках. Перевірка ефективності залучення інформаційних технологій для навчання діалогічного та монологічного мовлення.

Продовж. табл. 2.1

	5. урок з теми «Shopping in London» перевірка навичок діалогічного мовлення (проект).	
5.Обробка та інтерпретація отриманих даних		Визначення кінцевого рівня сформованості компетенції в усному мовленні. Оцінювання навичок в усному мовленні за визначеними критеріями. Порівняння результатів контрольної та експериментальної груп.

Ми створили дві моделі навчання усного мовлення у контрольній (6-Д) та експериментальній (6-Г) групі. У контрольній групі навчання проводилося у звичній для учнів формі. Ми використовували підручник та роздаткові матеріали з опорними таблицями та допоміжними схемами, також знаходили додатковий матеріал у вигляді прикладів діалогів та монологів. В експериментальній групі ми використовували не тільки підручник та роздаткові матеріали, а й велику кількість відеофрагментів та аудіозаписів пов'язаних з темою уроку.

На етапі підготовки експерименту ми визначили критерії, за якими оцінювали вихідні та кінцеві навички учнів. Ці критерії є незмінними, загальними та однаковими для всіх середніх-загальноосвітніх шкіл. Кожен вчитель може знайти їх на сайті міністерства освіти.

Згідно з програмою для загальноосвітніх навчальних закладів оцінювання навичок усного мовлення відбувалось за такими критеріями:

Табл. 2.2

Критерії оцінювання говоріння

Рівень навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання говоріння
Початковий	1	Учень/учениця знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки.
	2	Учень/учениця знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки.
	3	Учень/учениця використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки.
Середній	4	Учень/учениця уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору.
	5	Учень/учениця уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.
	6	Учень/учениця упевнено розпочинає, підтримує,

Продовж. табл. 2.2

		відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.
Достатній	7	Учень/учениця уміє зв'язно висловлюватися відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них.
	8	Учень/учениця уміє логічно висловитися у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному уміє у відповідності з комунікативним завданням використовувати лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.
	9	Учень/учениця уміє логічно висловлюватися у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.
Високий	10	Учень/учениця уміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності з комунікативним завданням, не допускає фонематичних помилок.

Продовж. табл. 2.2

	11	Учень/учениця уміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок.
	12	Учень/учениця уміє вільно висловлюватись та вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами.

Також ми проводили тестовий контроль умінь і навичок усного мовлення. Проте, слід зазначити, що говоріння як продуктивний вид мовленнєвої діяльності погано піддається об'єктивному тестовому контролю.

Перед тим, як почати проведення експериментального навчання ми висунули гіпотезу, за якою навчання монологічного та діалогічного мовлення буде значно ефективнішим, якщо вчитель буде використовувати на уроках інформаційні технології. Також ми очікували, того, що проведення уроків у такий спосіб зацікавить учнів та продемонструє їм важливість вивчення англійської мови.

Для того, щоб оцінити ефективність даної методики навчання ми присвятили по два уроки у кожній групі, щоб визначити рівень сформованості у учнів компетенції в усному мовленні. По одному уроку було відведено для діалогічного мовлення та по одному уроку для монологічного мовлення. Учні закінчували знайомство з темою «Food» і, порадившись з викладачем англійської мови, ми вирішили обрати вісім тем, на які учні могли б скласти діалоги. Методом жеребкування вісім пар учнів у кожній групі обрали собі теми, за якими повинні були скласти мікро-діалоги вдома. Виявилось, що вони не звикли до такого виду роботи, так як, зазвичай, вони не розповідали підготовлені діалоги, а просто записували їх у робочий зошит. Така форма

роботи їх зацікавила, але вони дуже хвилювались і більшість забували репліки. Ми намагались оцінити їх відповіді об'єктивно, але все ж таки враховували, що вони роблять це вперше. Оцінювання проходило за критеріями, які зазначені в навчальній програмі.

Також, з учнями було проведене тестування множинного вибору, в якому з кількох запропонованих реплік-реакцій учні повинні були обрати ту, яка підходить до репліки-стимулу. Тест складався з дванадцяти завдань, кожна правильна відповідь оцінювалась в один бал.

Для визначення рівня сформованості компетентності у монологічному мовленні учні виконували невеликі проекти, у яких розповідали про свою улюблену їжу та про важливість здорового харчування.

Підрахувавши результати та визначивши середній бал, ми отримали такі результати:

Табл. 2.3

Доекспериментальні результати учнів 6-Д та 6-Г класів

(Контрольна група) 6-Д	Діалогічне мовлення		Монологічне мовлення	
	Кількість балів	Рівень навчальних досягнень	Кількість балів	Рівень навчальних досягнень
1. Байбак Ілля	9	достатній	9	достатній
2. Беспетчук Лілія	5	середній	6	середній
3. Будник Карина	10	високий	11	високий
4. Ветрова Олександра	8	достатній	6	середній
5. Ворожцова Анна	10	високий	10	високий
6. Данілевич Іван	6	середній	5	середній
7. Захаревич Андрій	9	достатній	7	достатній
8. Іванчук Тетяна	7	достатній	6	середній
9. Кметюк Роман	5	середній	7	достатній
10. Костенко Максим	8	достатній	8	достатній

Продовж. табл. 2.3

11. Мірошниченко Тетяна	9	достатній	10	високий
12. Мурзін Максим	9	достатній	8	достатній
13. Плахотнюк Василь	11	високий	10	високий
14. Попенко Владислава	6	середній	6	середній
15. Садловська Вікторія	10	високий	9	достатній
16. Цимбал Дар'я	6	середній	5	середній

(Експериментальна група) 6-Г				
Прізвище та ім'я учня	Кількість балів	Рівень навчальних досягнень	Кількість балів	Рівень навчальних досягнень
1. Барабаш Анна	8	достатній	10	високий
2. Бондаренко Олександр	7	достатній	8	достатній
3. Васільєва-Кулік	7	достатній	7	достатній
4. Возбрана Дар'я	7	достатній	6	середній
5. Довгий Данило	8	достатній	7	достатній
6. Зволейко Аріна	10	високий	9	достатній
7. Кваснівський	9	достатній	8	достатній

Продовж. табл. 2.3

Віктор				
8. Коновал Михайло	10	високий	11	високий
9. Кучман Анастасія	6	середній	3	початковий
10. Молочнюк Анастасія	3	початковий	6	середній
11. Пастушенко Нікіта	8	достатній	8	достатній
12. Поліковська Вероніка	9	достатній	8	достатній
13. Раїн Олена	5	середній	6	середній
14. Сауляк Карина	7	достатній	6	середній
15. Степанюк Карина	10	високий	9	достатній
16. Хлібович Вікторія	11	високий	11	високий

Отже, проаналізувавши передекспериментальні результати, можна сказати, в обох групах переважає кількість учнів, які мають достатній рівень знань. У зв'язку з цим, ми будемо намагатися покращити навички учнів в усному спілкуванні (див. рис. 2.1. та 2.2).

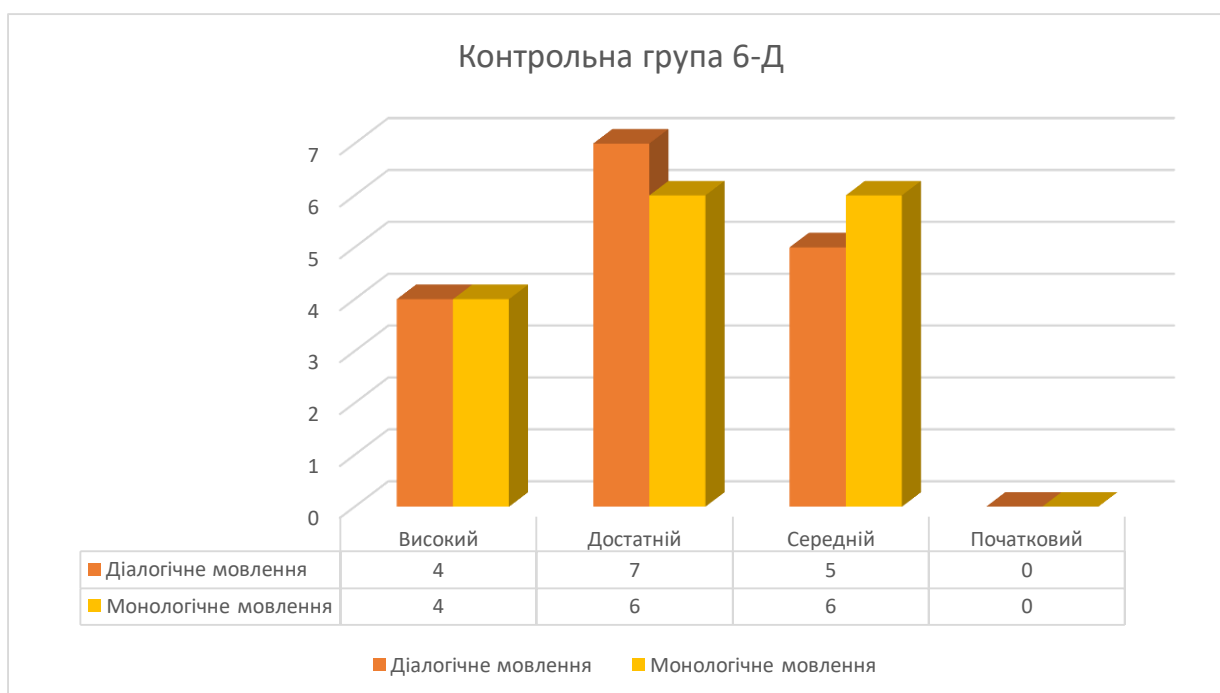

Рис. 2.1. Діаграма результатів передекспериментального зрізу у контрольній групі (6-Д)

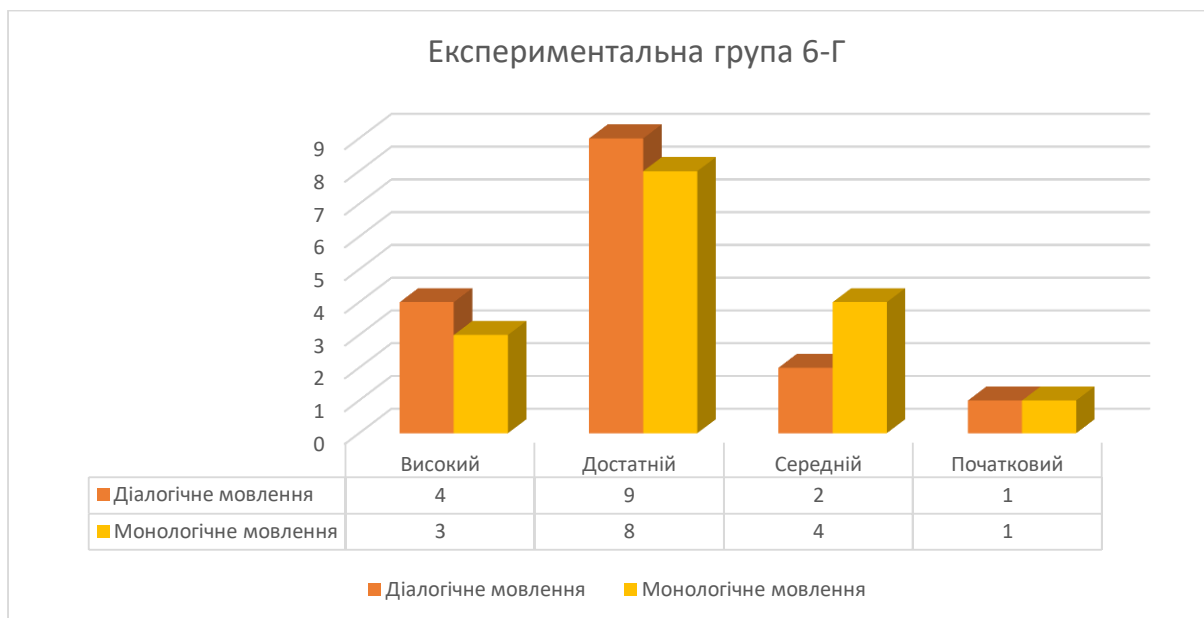

Рис. 2.2. Діаграма результатів передекспериментального зрізу в експериментальній групі (6-Г)

2.2 Комплексу вправ для навчання діалогічного мовлення з використанням інформаційних технологій

Спершу розглянемо систему вправ для навчання діалогічного мовлення із залученням інформаційних технологій в експериментальній групі (6-Г).

1. Вправа на імітацію зразка мовлення

T: I will tell you that I usually buy something at the supermarket. Look at the screen, there you'll see the goods I usually buy. Your task is to tell me that you buy the same thing at the supermarket too. So, let us begin.

T: I usually buy a can of coke at the supermarket.

P: I usually buy a can of coke at the supermarket too.

T: I usually buy a bar of chocolate at the supermarket.

P: I usually buy a bar of chocolate at the supermarket too.

T: I usually buy a loaf of bread at the supermarket.

P: I usually buy a loaf of bread at the supermarket too.

T: I usually buy a carton of milk at the supermarket.

P: I usually buy a carton of milk at the supermarket too.

2. Вправа на підстановку у зразок мовлення.

T: I will tell you that I usually buy something at the supermarket and your task is to tell me that you buy something different. Look at the screen there are different goods that you may find at the supermarket. These pictures may help you.

T: I usually buy a bag of rice at the supermarket.

P: I usually buy a packet of butter at the supermarket.

T: I usually buy a kilo of apples at the supermarket.

P: I usually buy ice-cream at the supermarket.

T: I usually buy a bag of rice at the supermarket.

P: I usually buy a packet of biscuits at the supermarket.

3. Вправа на трансформацію зразка мовлення.

а) інформативний вид трансформаційних вправ:

T: Tell me please that your friend would like to buy the same thing that I want to buy. But let us firstly watch a short video. There is an episode from one famous film “Pink Panther”, where the main character tries to say that he wants to buy a hamburger in English.

Рис. 2.3. Уривок з фільму «Рожева пантера»

T: It was funny, but I think that now you understand that it's very important to learn English. If you don't know English as that man, you'll not be able even to buy a hamburger. So, let's start our exercise.

T: I would like to buy a hamburger.

P: My friend would like to buy a hamburger too.

T: I would like to buy some cheese.

P: My friend would like to buy some cheese too.

T: I would like to buy a carrot.

P: My friend would like to buy a carrot too.

б) негативний вид трансформаційних вправ:

T: Now you have to say that your friend wouldn't like to buy something.

T: I would like to buy a kilo of broccoli.

P: My friend wouldn't like to buy a kilo of broccoli.

T: I would like to buy a jar of jam.

P: My friend wouldn't like to buy a jar of jam.

T: I would like to buy a toothbrush.

P: My friend wouldn't like to buy a toothbrush.

4. Вправа на самостійне вживання зразка мовлення.

T: Imagine that I am a shop assistant and you are the customers. You tell me that you want to eat something or you need something and don't know what to choose and I'll recommend you some goods.

P: I would like to buy some sweets.

T: You may buy these chocolate sweets they are very tasty.

P: I would like to buy some cheese.

T: You may buy Cheddar, it is fresh.

P: I would like to buy a juice.

T: You may buy this one it is organic.

5. Вправа на створення мікродіалогу (з використанням структурно-мовленнєвої схеми за діалогом)

T: Pupils, listen to the dialogue and be very attentive.

Dialogue at the supermarket

Рис. 2.4. Діалог «В супермаркеті»

Customer: Excuse me, where can I find a butter?

Shop assistant: It is in the dairy section, next to the yoghurt. I can show you.

Customer: That is okay, I can find it myself now.

Shop assistant: Is there anything else you are looking for today?

Customer: Can you also tell me where to find a shampoo?

Shop assistant: Sure. It is in the health and beauty supplies in the section number 4.

Customer: Thank you very much.

Shop assistant: You are welcome! Have a good day!

T: You have a dialogue scheme in front of you. Imagine that you are a shop assistant and your neighbor is a customer. Help him to find the goods he wants to buy. Use the scheme.

Customer: Excuse me, where can I find _____?

Shop assistant: It is in the dairy _____ section, next to _____. I can show you.

Customer: That is okay, I _____.

Shop assistant: Is there anything else you are looking for today?

Customer: Can you also tell me where to find _____?

Shop assistant: Sure. It is _____ in the section _____.

Customer: Thank you very much.

6. Вправа на створення мікродіалогу (за допомогою функціональної схеми за мікродіалогом)

Табл. 2.4

Функціональна схема за мікродіалогом

Pupil 1	Pupil 2
Question (ask the customer whether he needs some help or not)	
	Answer (you need some help). + Question (about the location of some goods).
Answer (about the location of the goods the customer interested in). + Suggestion (to help him with smth else).	
	Question (about another goods)
Answer	
	Gratitude
Friendly farewell with the customer	

7. Пояснення домашнього завдання.

T: For the next time you have to prepare your own dialogues on the topic “At the Supermarket” with your neighbors. P1 is a shop assistant and P2 is a customer. You have to find a picture of the sections of the supermarkets on the Internet and make up a true to life dialogue using these pictures and showing all the goods there.

Для контрольної групи ми використовували ті ж завдання, але без відеофрагментів та використання комп'ютера. Слід зазначити, що, учні експериментальної групи працювали на уроці набагато активніше, ніж учні контрольної групи. Вони із задоволенням виконували завдання та переглядали відеофрагменти. Учні 6-Г були набагато зацікавленіші у виконанні вправ та створенні діалогів.

Учні 6-Г класу створювали діалог, з опорою на фотографії відділів супермаркетів, які вони знайшли в мережі Інтернет, а учні 6-Д вигадували власні діалоги самостійно. При перевірці ми побачили, що в експериментальній групі діалоги велися жвавіше, ніж у контрольній та інші учні з цікавістю розглядали фотографії, які знайшли їх однокласники та виправляли товаришів, коли ті забували де знаходиться той чи інший товар.

Оцінивши діалоги учнів за критеріями програми для загальноосвітніх навчальних закладів, ми отримали такі результати:

Табл. 2.5

**Порівняльна таблиця результатів учнів 6-Г класу
(діалогічне мовлення)**

6-Г (експериментальна група) Прізвище та ім'я учня	Кількість балів		Рівень навчальних досягнень
	до	після	
1. Барабаш Анна	8	10	високий
2. Бондаренко Олександр	7	9	достатній

Продовж. табл. 2.5

3. Васільєва-Кулік	7	8	достатній
4. Возбрана Дар'я	7	7	достатній
5. Довгий Данило	8	10	високий
6. Зволейко Аріна	10	10	високий
7. Кваснівський Віктор	9	9	достатній
8. Коновал Михайло	10	10	високий
9. Кучман Анастасія	6	7	середній
10. Молочнюк Анастасія	3	7	достатній
11. Пастушенко Нікіта	8	8	достатній
12. Поліковська Вероніка	9	10	достатній
13. Раїн Олена	5	7	достатній
14. Сауляк Карина	7	8	достатній
15. Степанюк Карина	10	11	високий
16. Хлібович Вікторія	11	11	високий

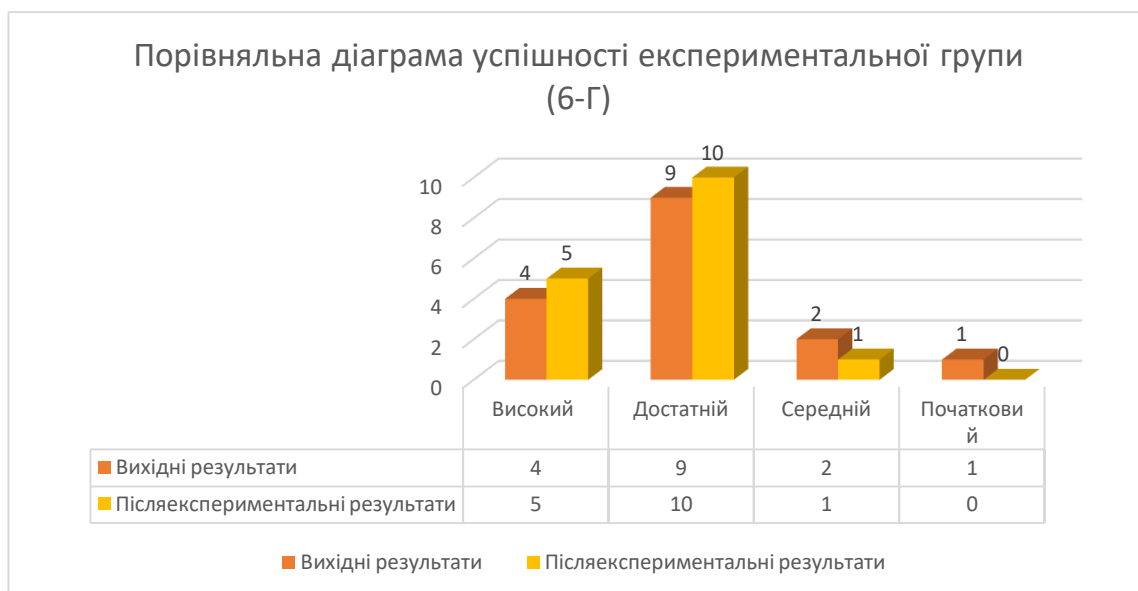

Рис. 2.5. Порівняльна діаграма успішності експериментальної групи (6-Г)

Як ми бачимо на представленій діаграмі, використання інформаційних технологій виявилось ефективним для навчання діалогічного мовлення. Якісний показник успішності учнів 6-Г класу зріс на 12,5%.

Також варто зазначити, що результати контрольної групи теж дещо покращились, але не так сильно, як в експериментальній групі (див. табл.2.6).

Табл. 2.6

**Порівняльна таблиця результатів учнів 6-Д класу
(діалогічне мовлення)**

6-Д(Контрольна група)	Діалогічне мовлення		
	Кількість балів		Рівень навчальних досягнень
	до	після	
1. Байбак Ілля	9	10	високий
2. Беспетчук Лілія	5	6	середній
3. Будник Карина	10	10	високий
4. Ветрова Олександра	8	9	достатній

Продовж. табл. 2.6

Ворожцова Анна	10	10	високий
Данілевич Іван	6	6	достатній
Захаревич Андрій	9	9	достатній
Іванчук Тетяна	7	8	достатній
Кметюк Роман	5	6	середній
.Костенко Максим	8	9	достатній
.Мірошниченко Тетяна	9	9	достатній
.Мурзін Максим	9	9	достатній
.Плахотнюк Василь	11	12	високий
.Попенко Владислава	6	8	достатній
.Садловська Вікторія	10	11	високий
.Цимбал Дар'я	6	6	середній

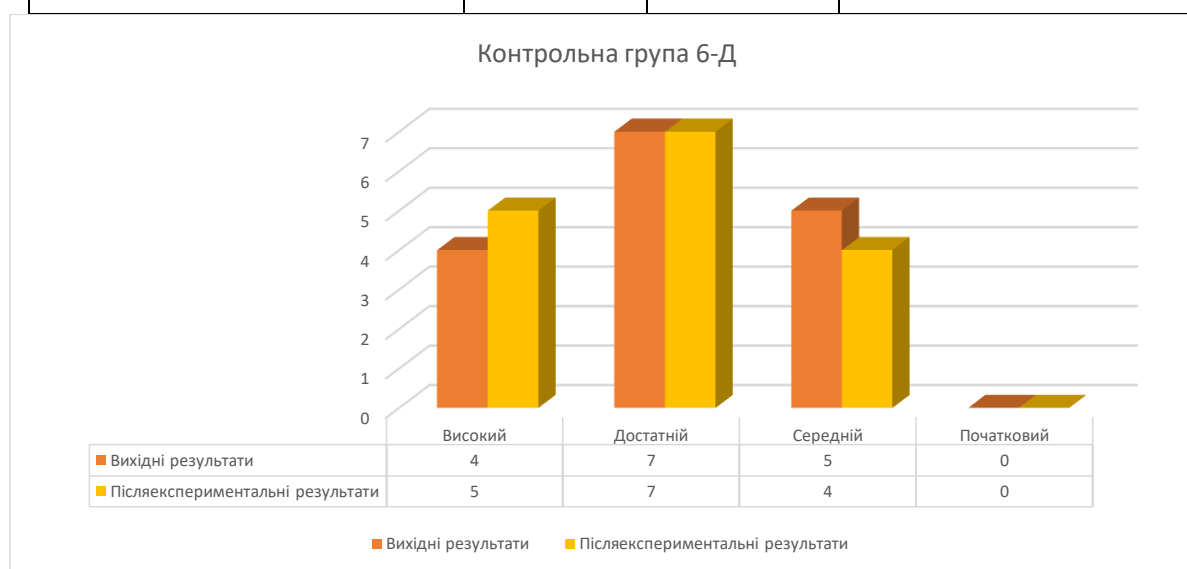

Рис. 2.6. Порівняльна діаграма успішності експериментальної групи (6-Г)

Підрахувавши результати учнів 6-Д класу, ми помітили, що успішність учнів контрольної групи зросла на 6,25%.

2.3. Комплекс вправ для навчання монологічного мовлення з використанням інформаційних технологій

Ми вже знаємо, що уміння монологічного мовлення формується в 3 етапи: на першому етапі учні вчаться продукувати зразки мовлення рівня фрази та об'єднувати їх у понадфразові єдності; на другому етапі учні вчаться самостійно будувати висловлювання понадфразового рівня, а на третьому етапі учні навчаються створювати монологічні висловлювання текстового рівня різних функціонально-сміслових типів мовлення в обсязі, передбаченому програмою. Отож, відповідно до цих етапів нами був розроблений комплекс вправ.

1. Вправи на об'єднання зразка мовлення рівня фрази у понадфразову єдність.

T: Today we are going to talk about shopping in Great Britain. I'll begin and your task is to join your sentences to mine.

T: I like shopping.

P1: I go shopping with my mother.

P2: We usually buy some food.

P3: Sometimes we buy clothes....

P4: There are a lot of different shops in our city...

2. Вправи на створення власного монологічного висловлювання.

T: Well, now you'll watch a video. You'll learn some new information about shopping in London. Different people will speak about different malls, shops and boutiques, where they can buy beautiful clothes, jewelry and other things. Be very attentive.

Рис. 2.7. Відеофрагмент про торгові області Лондона

T: Your pen-friend is in Vinnitsa and wants to know everything about shopping. He wants to buy some clothes. Use the sentences you have on the card. Complete them (one by one). And tell give your friend some pieces of advice.

1. I usually buy...
2. I do my shopping in...
3. I like it because...
4. I want to buy...
5. You may go ...
6. You may find...
7. I can advise you...

3. Вправи на створення власного монологічного висловлювання текстового рівня.

T: Let's watch a short video about famous shopping centers in London. You'll answer my questions after watching it.

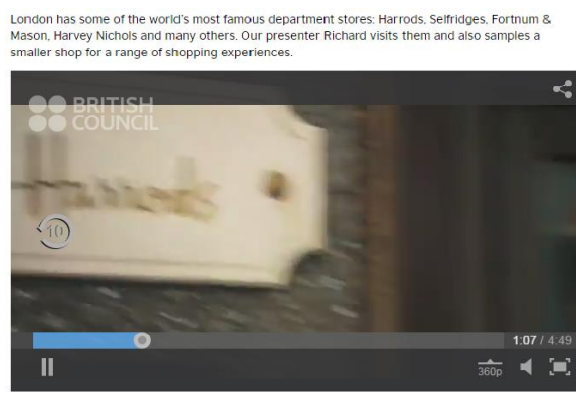

Рис. 2.8. Відеофрагмент про найвідоміші торгові центри Лондона

T: Now you have to answer my questions.

T: What do people say about shopping in London?

P1: They say that London is the shopping capital of the world.

T: Very nice! Why is “Harrods” so popular?

P2: Even Royalty shop there. There you may meet someone famous.

T: What is the name of the biggest shop in the world?

P3: “Hamleys”.

T: Very good. Are there many shops on the Oxford Street?

P4: There are 2 kilometers of shops on the Oxford Street.

T: Who is Sue Simpson?

P5: She is a hat specialist and the shop assistant.

T: Imagine that you are a guide for foreign tourists in Ukraine and your classmates are tourists. They want to buy some clothes and food. You have to help them, showing them different malls and shops. You have to make a presentation with the pictures of these shops and the goods people may buy there. Use your topical vocabulary.

Ці вправи використовувались для навчання монологічного мовлення в обох групах, але у контрольній групі замість відео ми розповідали ту інформацію, яка представлена у відеофрагменті. Варто сказати, що дана тема викликала в експериментальній групі набагато більше зацікавлення, ніж в контрольній, так як вони могли не просто почути нову інформацію про магазини та торгові центри Лондона, а ш побачити як вони виглядають та які товари пропонують.

Учні 6-Г підійшли до виконання проєктів з більшим ентузіазмом, ніж учні 6-Д класу, але майже всі презентували їх на досить високому рівні.

Отож, оцінивши монологи учнів за критеріями програми для загальноосвітніх навчальних закладів, ми отримали такі результати:

Табл. 2.7

**Порівняльна таблиця результатів учнів 6-Г класу
(монологічне мовлення)**

6-Г (експериментальна група) Прізвище та ім'я учня	Кількість балів		Рівень навчальних досягнень
	До експер.	Після експерим.	
1. Барабаш Анна	10	11	високий
2. Бондаренко Олександр	8	9	достатній
3. Васильєва-Кулік	7	10	високий
4. Возбрана Дар'я	6	6	середній
5. Довгий Данило	7	10	високий
6. Зволейко Аріна	9	10	високий
7. Кваснівський Віктор	8	10	високий
8. Коновал Михайло	11	12	високий
9. Кучман Анастасія	3	8	достатній
10. Молочнюк Анастасія	6	6	середній
11. Пастушенко Нікіта	8	10	високий
12. Поліковська Вероніка	8	10	високий
13. Раїн Олена	6	8	достатній
14. Сауляк Карина	6	6	середній
15. Степанюк Карина	9	11	високий
16. Хлібович Вікторія	11	12	високий

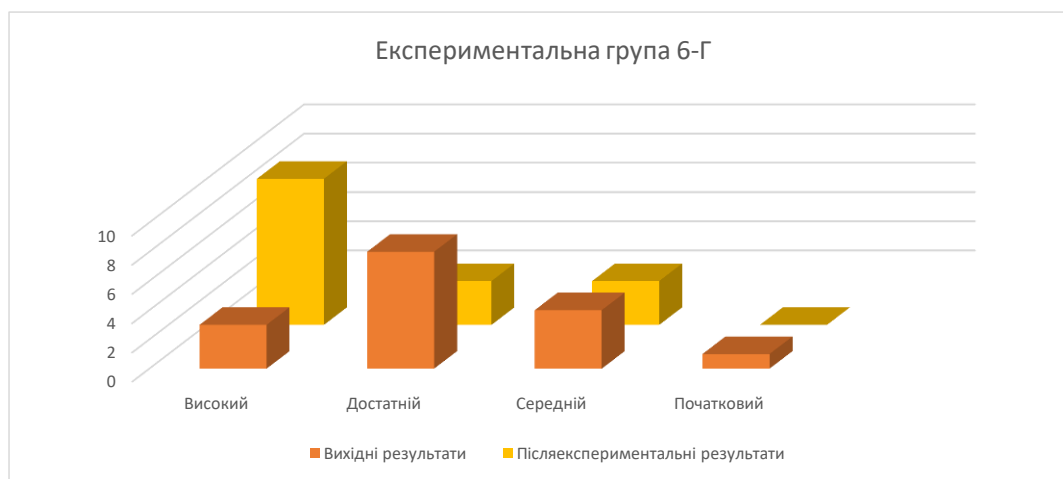

Рис. 2.9. Порівняльна діаграма успішності експериментальної групи (6-Г)

Підбивши підсумки, можемо сказати, що учні 6-Г класу поставились до виконання домашнього завдання старанно та дуже плідно попрацювали. Усі намагались викластись на 100%. Тому ми і бачимо, що порівняно з попереднім оцінюванням результати стали набагато кращими. У відсотковому співвідношенні ми бачимо, що якісний показник в експериментальній групі збільшився на 12,5 %.

Учні 6-Д також старанно виконували домашнє завдання. Їх презентації також були дуже цікавими та добре підготовленими. Маємо такі результати:

Табл. 2.8

**Порівняльна таблиця результатів учнів 6-Д класу
(монологічне мовлення)**

6-Д (контрольна група) Прізвище та ім'я учня	Кількість балів		Рівень навчальних досягнень
	До експерим	Після експерим.	
1. Байбак Ілля	9	10	високий
2. Беспетчук Лілія	6	8	достатній
3. Будник Карина	11	12	високий
4. Ветрова Олександра	6	8	достатній

Продовж. табл. 2.8

5. Ворожцова Анна	10	11	високий
6. Данілевич Іван	5	6	середній
7. Захаревич Андрій	7	9	достатній
8. Іванчук Тетяна	6	6	середній
9. Кметюк Роман	7	9	достатній
10. Костенко Максим	8	10	високий
11. Мірошниченко Тетяна	8	10	високий
12. Мурзін Максим	8	10	високий
13. Плахотнюк Василь	10	11	високий
14. Попенко Владислава	6	6	середній
15. Садловська Вікторія	9	11	високий
16. Цимбал Дар'я	5	6	середній

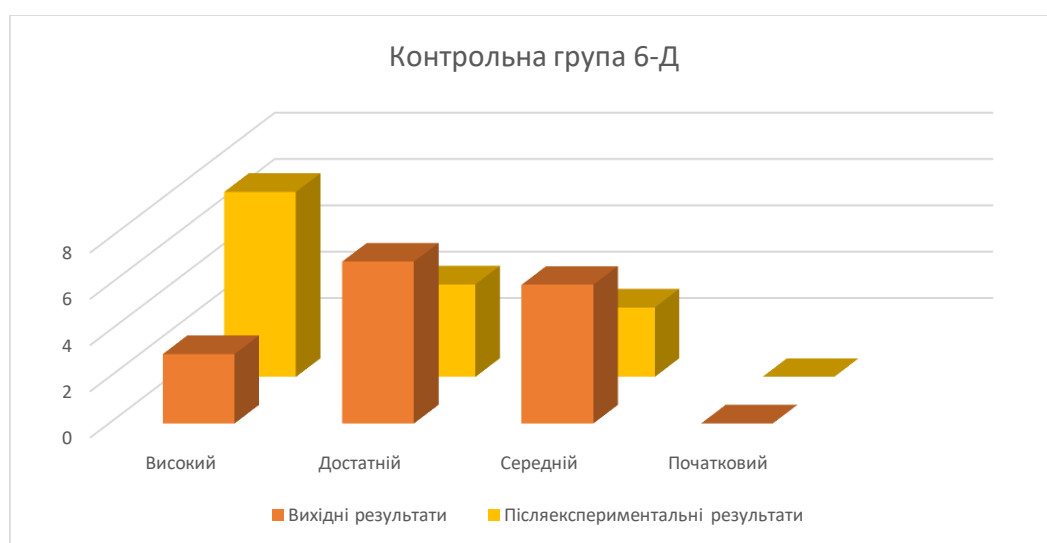

Рис. 2.10. Порівняльна діаграма успішності контрольної групи (6-Д)

Ми можемо зробити висновок, що результати у контрольній групі також значно покращились у порівнянні з вихідними результатами. Але порівняно з експериментальною групою їх презентації були не такі яскраві. Готуючи свої проекти, учні 6-Д опирались лише на вказівки та поради вчителя, але вони не бачили відеофрагменту-прикладу, а учні 6-Г класу, переглянувши відео, краще вжилися в роль гіда та жвавіше демонстрували свої проекти. Отже, у відсотковому співвідношенні можна побачити, що якісний показник в контрольній групі покращився на 6,25%.

Отже, рівень навичок монологічного та діалогічного мовлення і контрольної, і експериментальної груп підвищились, чому сприяло впровадження створеного нами комплексу вправ. Однак варто відмітити, що показники 6-Г класу, тобто експериментальної групи, мали більшу тенденцію підвищення, на основі цього ми можемо зробити висновок про те, що методика формування компетенції в усному мовленні з використанням інформаційних технологій на уроках англійської мови на середньому ступені навчання в школі є досить ефективною.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Для визначення ефективності використання інформаційних технологій на уроках англійської мови для формування компетенції в усному мовленні в учнів середнього ступеня навчання ми використали педагогічний експеримент.

Спершу ми провели доекспериментальний зріз, який було оцінено відповідно до вимог програми для загальноосвітніх навчальних закладів. При оцінюванні ми користувались такими критеріями: 0-3 – низький рівень; 4-6 – середній рівень; 7-9 – достатній рівень; 10-12 – високий рівень.

В експериментальній групі ми проводили навчання усного мовлення з використанням інформаційних технологій. В контрольній групі інформаційні технології не застосовувалися, учні в обох групах опановували однакові теми згідно програми навчання англійської мови у 6-х класах.

Порівнявши вихідні та післяекспериментальні результати у 6-Г класі, ми зрозуміли, що інформаційні технології роблять процес навчання усному мовленню не тільки цікавішим та жвавішим, а й ефективнішим. Післяекспериментальні результати виявились на 12,5% вищими за вихідні.

Говорячи про контрольну групу, потрібно сказати, що їх результати також покращились. Якісний показник у 6-Д класі зріс на 6,25% як у діалогічному, так і у монологічному мовленні. Учні відповідально ставились до виконання завдань, але у порівнянні з експериментальною групою вони були менш зацікавлені в уроці. Зі сторони вчителя можна відзначити і те, що через не дуже високий рівень зацікавленості страждала і дисципліна у класі.

Отже, можемо зробити висновок, що використання інформаційних технологій робить процес навчання діалогічного та монологічного мовлення ефективнішим. Використовуючи дані технології учитель демонструє учням необхідність вивчення англійської мови та тим самим утримує їх увагу на темі уроку та завданнях. Таким чином в учнів розширюється кругозір та урізноманітнюється діяльність на уроці.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході дослідницької роботи здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано новий підхід до вирішення важливого й актуального завдання, що полягає у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці комплексу вправ з використанням інформаційних технологій для формування компетенції в усному мовленні в учнів середніх класів. На основі узагальнення результатів дослідження сформульовано такі висновки:

1. З'ясовано стан розробленості досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній літературі та освітній практиці, розкрито сутність основних понять дослідження. Охарактеризовано говоріння як вид мовленнєвої діяльності, проаналізовано особливості та етапи навчання усного мовлення. До особливостей усного мовлення можна віднести: невідповідність, спонтанність, надлишковість. Усне мовлення застосовується у бесідах та розмовах. Розрізняють два види усного мовлення: діалогічне та монологічне. Діалог – розмова двох або кількох осіб. Монолог – висловлювання однієї особи. Навчання діалогічному мовленню повинно проходити в 4 етапи (0 – навчання реплікуванню; 1 – оволодіння певними діалогічними єдностями. 2 – оволодіння мікродіалогом; 3 – ведення діалогів різних функціональних типів). Навчання монологічному мовленню зазвичай проходить в три етапи (1 – учні вчаться продукувати зразки мовлення рівня фрази та об'єднувати їх у понадфразові єдності; 2 – учні вчаться самостійно будувати висловлювання понадфразового рівня; 3 – учні створюють монологічні висловлювання текстового рівня різних функціонально-сміслових типів мовлення в обсязі, передбаченому програмою).

2. Розглянуто методи формування компетенції в усному мовленні і визначено їх переваги та недоліки. Ми розглянули найвідоміші методи, де навчання усного мовлення береться за основу і вважається першочерговим у вивченні іноземної мови. До таких методів належать: прямі (безперекладні)

методи, усний метод Гарольда Пальмера, аудіо-лінгвальний та аудіо-візуальний методи, і також комунікативний метод.

3. Досліджено особливості використання інформаційних технологій на уроках англійської мови. Проаналізувавши літературу з даної проблематики, можна стверджувати, що інформаційні технології навчання сприяють не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей учнів, а й дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити урок більш наочним і цікавим. Інформаційні технології забезпечують інтенсифікацію діяльності вчителя та учнів на уроці, сприяють здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, посилюють міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання.

Використання інформаційних технологій може відбуватися різними способами, відповідно до потреб конкретного уроку та рівня володіння різними програмами. Їх можна представити наступним чином: використання інформаційних технологій як у фронтальній, так і в груповій роботі; використання електронних підручників; використання окремих типів файлів (зображення, відео, аудіо, анімації).

Позитивна роль інформаційних технологій у навчальному процесі зумовлена тим, що вони виступають як потужні знаряддя навчання, за допомогою яких учні реалізують поставлені завдання, що підсилюють їх інтелект, підвищують самооцінку та мотивацію до вивчення іноземної мови.

4. Експериментально перевірено ефективність застосування інформаційних технологій для формування компетенції в усному мовленні учнів середніх класів.

Підбивши підсумки педагогічного експерименту, ми побачили значну різницю в успішності учнів експериментальної групи, у відсотковому співвідношенні вона склала 12,5% як у монологічному, так і в діалогічному мовленні. Ми помітили, що в учнів зріс інтерес до вивчення мови, на уроках їм було цікаво та комфортно. Також варто зазначити, що клас став дисциплінованішим. Учням сподобалося працювати з мережею Інтернет та

різними навчальними сайтами та ігровими платформами на уроках та під час виконання домашнього завдання.

Отже, навчання усного мовлення є дуже важливим у вивченні іноземної мови. Викладачі англійської мови всього світу повинні бути зацікавлені в тому, щоб навчити учнів вільно висловлювати свої думки інтернаціональною мовою. Для цього вони використовують різноманітні методи навчання. Сьогодні ми можемо бути свідками технічного прогресу, який весь час дивує нас інноваціями у сфері інформаційних технологій. І щоб йти в ногу з часом викладачам англійської мови необхідно використовувати їх на уроках для надання учням мотивації для вивчення мови та покращення їх навичок у володінні усним мовленням. Також необхідно приділяти багато уваги і для підбору матеріалу для уроків. Викладач повинен враховувати вікові та психологічні особливості учнів, відповідність знайденого матеріалу темі уроку та шкільній програмі.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що всі завдання виконано, а ефективність інформаційних технологій у формуванні компетенції в усному мовленні школярів на середньому ступені навчання підтвердилась.

SUMMARY

Oral speech is the most important form of existence of each language as the means of communication. We use oral speech in all spheres of our life. People want to be able to communicate and to collaborate with people from all over the world. Everyone knows that English is the international language. It helps people from all over the world to come to an understanding with each other. The main purpose of teaching English in school is to develop communicative competence and intercultural skills of foreign language communication. That is why the teachers of English should pay a special attention to oral speech in the teaching process. Communication is the key to successful international cooperation.

The development of modern information technologies gives us more opportunities to bring English language training to a new level. Our world tries to build a people-oriented, development-oriented information society. The usage of modern information technologies develops pupils' independence and creative skills and also they allow the teacher to change the technology of educational services and to make lessons more vivid and interesting.

Despite that fact that there are many researches that investigate the formation of oral speech competence using modern information technologies in secondary school, this problem is still not sufficiently highlighted. It requires more researches in this area and it determines the relevance of the investigation.

The main aim of this paper is the theoretical substantiation and experimental verification of the effectiveness of information technologies usage for the development of students' competence in oral speech at secondary school.

To achieve this goal we solved the following research objectives:

- we described the teaching of oral speech in foreign language lessons at the secondary level of education;
- we analyzed the characteristics and stages of teaching of oral speech;
- we examined the methods of formation oral speech competence and determined their advantages and disadvantages;

- by means of pedagogical experiment we tested the effectiveness of the usage of information technologies to create oral speech competence in secondary school;

The object of investigation is the formation of oral speech competence in secondary school.

The subject of the research is the usage of information technologies to form oral speech competence in secondary school.

To solve our research objectives we used such research methods as: *theoretical* – analysis, synthesis, comparison, systematization of scientific sources of information and regulations to determine the status of a problem research in native and foreign literature educational practice; *empirical* – pedagogical observation, interviews, questionnaires, different tests to diagnose the status of the phenomenon we study, pedagogical experiment to test the effectiveness of using information technology to create oral speech competence in secondary school; *statistical* – mathematical statistics methods to analyze the results of the research.

Scientific novelty of the results of our research is that it is the first time that someone investigated the influence of information technologies on the formation of oral speech competence in secondary school.

The theoretical value lies in further study of the usage of modern information technologies to form oral speech competence in secondary school. The practical significance of the research lies in developing of a set of exercise using information technologies to form oral speech competence in secondary school.

Our research paper consists of two main parts. The first part is devoted to the investigation of the theoretical basis of oral speech competence and the usage of modern information technologies during English classes. The second part presents the experimental verification of our working assumption about the effectiveness of the usage of information technologies to create oral speech competence in secondary school.

Key words: information technologies, oral speech competence, communicative competence, dialogical speech, monologue speech, listening, pedagogical experiment, video clip, audio recording, web-site.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В.Ю. Відкрита освіта в Єдиному інформаційному просторі // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І.М. Шоробура.– Хмельницький : ХГПА, 2010. – Вип. 7. – С. 30-35.
2. Борецька Г.Е. Сучасні технології формування англомовної компетенції в говорінні в учнів основної і старшої школи / Г.Е. Борецька // Іноземні мови. – 2010. - № 2. – С. 23-26.
3. Гапонова С.В. Огляд зарубіжних методів викладання іноземних мов у ХХ столітті / С.В. Гапонова // Іноземні мови. – 2010. – № 1. – С. 11-12.
4. Гапонова С.В. Навчання розуміння аудіотекстів учнів старших класів середньої школи / С.В.Гапонова // Іноземні мови. – 1996. – № 2.
5. Гез Н.И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований / Н.И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 17–24.
6. Гез. Н.И. Роль условий общения при обучении слушанию и говорению. / Н.И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1981 – № 5 – с. 32.
7. Горчакова Н. Комунікативна компетенція на уроках іноземної мови /Н. Горчакова // Завуч. – 2007. – № 25. – С. 31-34.
8. Грошева Н. Прийоми формування пізнавального інтересу (із досвіду роботи вчителя іноземної мови) / Н. Грошева // English. – 2011. – № 11. – С. 12-14.
9. Єрмаков І.Г. Розвивати життєву компетентність / І.Г. Єрмаков, Д.О. Пузіков // Шкільний світ. – 2005. – № 37. – С. 5-13.
10. Карп'юк О.Д. Розвиток діалогічного мовлення / О.Д. Карп'юк // Англійська мова в початковій школі. – 2006. – Грудень (№ 12). – С. 4-7.
11. Кіцула К.В. Використання ситуативного підходу в процесі вивчення іноземної мови / К.В. Кіцула // Матеріали наукової конференції викладачів та студентів інституту іноземних мов 17-18 квітня 2014. – Вінниця: ВДПУ імені М. М. Коцюбинського, 2014. – С. 78-80.

12. Кіцула К.В. Формування компетенції в усному мовленні на середньому ступені навчання із застосуванням ситуативного підходу / К.В. Кіцула // Матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 16-17 квітня 2014. - Хмельницький: ХНУ, 2014. – С. 58-59.
13. Кіцула К.В. Формування компетенції в усному мовленні на середньому ступені навчання із застосуванням ситуативного підходу / К.В. Кіцула // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 10 квітня 2014. - Вінниця: ВДПУ імені М. М. Коцюбинського, 2014. – С. 188-190.
14. Ковіна Л.Л. Розвиток навичок комунікативного мовлення на уроках англійської мови / Л.Л. Ковіна // Англійська мова та література. –2003. – Грудень (№34). – С. 4-8.
15. Козаченко Т.О. Використання природних / життєвих ситуацій на уроках як один із дієвих засобів підвищення ефективності навчання / Т.О. Козаченко // Англійська мова та література. – 2010. – № 22-23. – С. 12-16.
16. Крайненко О.В. Вправи на розвиток усних мовленнєвих навичок / О.В. Крайненко // Англійська мова та література. – 2003. – Квітень (№10). – С. 4-6.
17. Круківська І.А. Використання пісень у процесі навчання аудіювання / І.А.Круківська // Іноземні мови. – 1998. – № 1.
18. Мирошніченко А.Л. Навчання усного мовлення / А.Л. Мирошніченко // Англійська мова та література. – 2009. – Листопад (№ 31). – С. 2-11.
19. Макарова О. Використання інформаційних технологій на уроках англійської мови / О. Макарова // Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень : Вип. 4 (7) / редкол.: Р.С. Гуревич (голова) [та ін]; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015. – С. 305-307.
20. Макарова О. Навчання усного мовлення на уроках англійської мови за допомогою інформаційних технологій / О. Макарова // Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури

- : тези доповідей та повідомлень наукової Інтернет-конференції студентів; випуск 1 [21 грудня 2015 р.] / Гол. ред. Ямчинська Т.І. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – С. 171-173.
21. Макарова О. Навчання усного мовлення з використанням інформаційних технологій / О. Макарова // Мова, освіта, культура: інтеграційні тенденції в сучасному світі : Матеріали XIV міжнародної студентської Інтернет-конференції (Вінниця, 17-18 березня 2016 р.) / Гол. ред. Ямчинська Т.І. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 165-167.
 22. Макарова О. Навчання діалогічного мовлення із залученням інформаційних технологій / О. Макарова // Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі : Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції / Гол. ред. Ямчинська Т.І. – 14 квітня 2016 р. – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2016. – С. 271-274.
 23. Макарова О. Використання інформаційних технологій у навчанні монологічного та діалогічного мовлення / О. Макарова // Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі : Тези доповідей та повідомлень наукової конференції викладачів та студентів інституту іноземних мов; Вип. (квітня 2016 р.) / Гол. ред. Ямчинська Т.І. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. – С. 37-39
 24. Мисечко О.В. Нові інформаційні технології в процесі навчання іноземної мови / О.В. Мисечко // Іноземні мови. – 2010. – № 3. – С. 34-36.
 25. Міщенко О. Методи формування усної мовленнєвої компетенції на уроках німецької мови засобами сучасних навчальних технологій / О. Міщенко // Педагогічна думка. – 2011. – № 3. – С. 69-72.
 26. Мороз І. Формування комунікативної компетенції учнів / І. Мороз // English Language & Culture. – 2010. – November (№ 43). – С. 4-6.
 27. Мудра Л.Г. Як навчити спілкуватися англійською мовою / Л.Г. Мудра // Англійська мова в початковій школі. – 2010. – Серпень (№8). – С. 27-32.

28. Осіпчук С. Формування комунікативної компетенції / С. Осіпчук // English. – 2011. – № 19. – С.16-17.
29. Пензій Н.М. Формування комунікативної компетенції на уроках англійської мови / Н.М. Пензій, О.О. Головінова // Англійська мова та література. – 2007. – № 32. – С. 13- 15.
30. Подзигун О.А. Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови : Методичний посібник / О.А. Подзигун. — Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2008. — 67 с.
31. Ромашкіна Г. План-конспект уроку англійської мови з теми «Shopping» у 7 класі спеціалізованої школи / Г. Ромашкіна // Іноземні мови. – 2004. – № 3. – С. 44-47.
32. Сальникова О.А. Что включает в себя коммуникативная компетенция? / О.А. Сальникова // Начальная школа плюс до и после. – 2012. – № 7. – С. 66-70.
33. Серета Л.А. Організація навчання діалогічного мовлення за комунікативною методикою / Л.А. Серета // Англійська мова та література. – 2009. – Листопад (№ 33). – С. 9-17.
34. Усатюк А. Розвиваємо навички усного мовлення / А. Усатюк // English language and culture. – 2008. – January (№ 2). – С. 6-7.
35. Шатилов С.Ф. О создании рациональной методики обучения иностранным языкам в средней школе // Иностранные языки в школе. – 1990. – № 2. – с. 46-50.
36. Глазунова Т.В. Курс лекцій з методики викладання іноземних мов у загальноосвітній школі (для студентів 4 курсу заочної форми навчання) // Т.В. Глазунова. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2006. – 62 с.
37. Загвязинский В.И. Теория обучения : Современная интерпретация : Науч. пособие для студ. высших пед. учеб. заведений / В.И. Загвязинский. – М. : Изд. Центр «Академия». – 2001. – 192 с.

38. Кадемія М.Ю. Шахіна І.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : Навч. посібник / М.Ю. Кадемія, І.Ю. Шахіна. — Вінниця : ТОВ «Планер», 2011. – 220 с.
39. Ляховицкий М.В. Методика преподавания иностранных языков / М. В. Ляховицкий. –М.: Высшая школа, 1981. – 159 с.
40. Николо Н.Г. Сучасні тенденції і проблеми неперервної професійної освіти // Сучасні інформаційні технології та методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. праць / Редкол. : І.А.Зязюн (голова) та ін. — Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2000. – 486 с.
41. Ніколаєва С.Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
42. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх начальних закладах/ С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 1999. – 320с.
43. Общая методика обучения иностранным языкам. Хрестоматия/ сост. А.А.Леонтьев/. – М.: Рус. язык, 1991. – 360с.
44. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е.И. Пассов. – Москва: Русский язык, 1989. – 276 с.
45. Жосан О.Е. Педагогічний експеримент : навч.-метод. посіб. / О. Е. Жосан. – Кіровоград : Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2008. – 72 с.
46. Пометун О.І. Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : Посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К. : Видавництво А. С. К., 2004. —192 с.
47. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы : перспективы использования / И.В. Роберт. – М. : Школа-Пресс, 1994, – 205 с.
48. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие / Г.К. Селевко – М. : Народное просвещение, 1998. – 256 с.

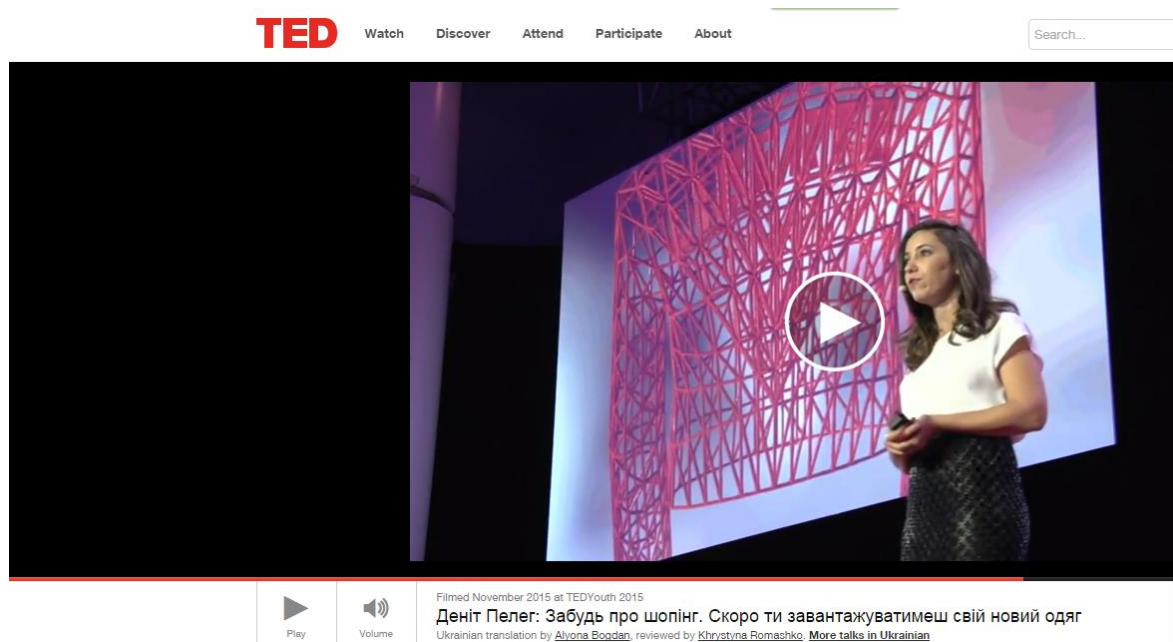
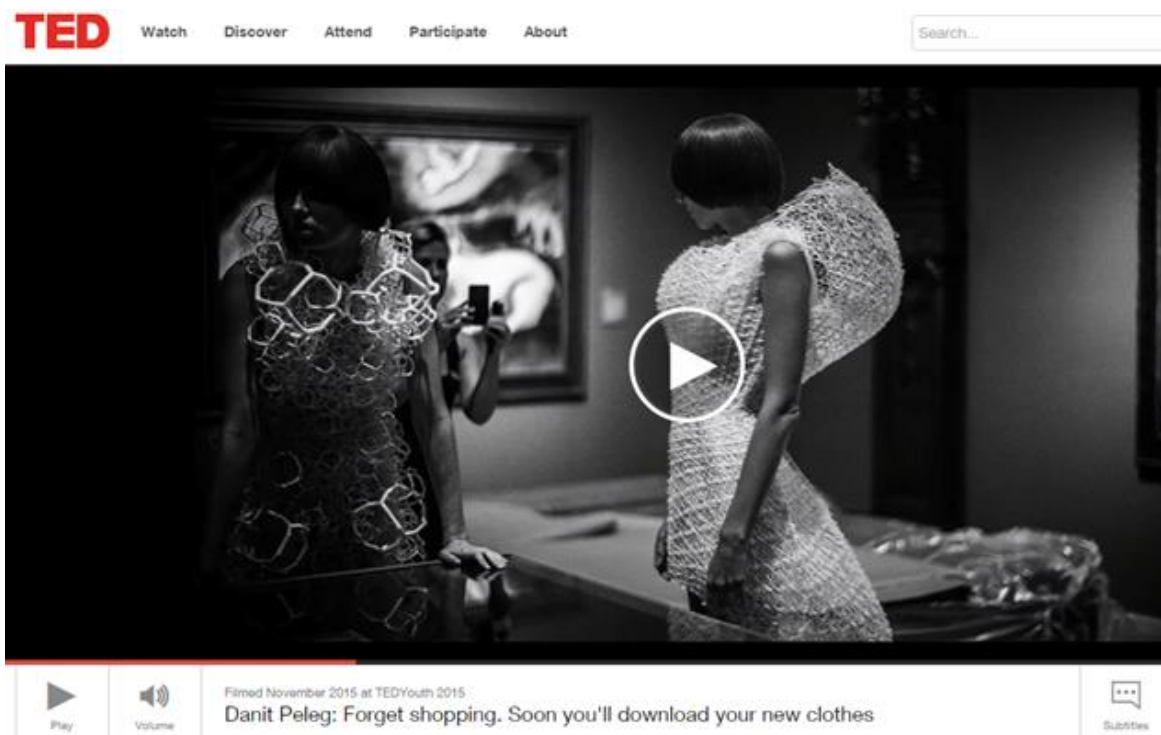
49. Трайнев В.А. Информационные коммуникационные педагогические технологии (обобщения и рекомендации): Учебное пособие / В.А. Трайнев, И.В. Трайнев. – 3-е изд. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2008. – 280 с.
50. Швець Д.Є. Соціокультурні аспекти інформатизації вищої освіти : дис. канд. соц. наук : 22.00.04 / Швець Дмитро Євгенович. – К., 2004.
51. Arnold J. Affect in Language Teaching. – Oxford University Press, 1999. – 234p.
52. Ellis G. Sinclair B. Learning to Learn English // A. Course in Learner Training: Learner's Book. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 118 p.
53. Harmer J. The Practice of English Language Teaching.- Pearson Education Ltd., 2001.- 370p.
54. Hymes D. On Communicative Competence / D. Hymes, C. Brumfit, K. Johnson // The Communicative Approach to Language Teaching. – London, 1979. – P. 5-27.
55. Krasnowski P. Role play games.// The Teacher. – 2002. – №7. – P. 31-37.
56. Ramsey G. Rees H. Parnall. Well Spoken. – L.: Longman Group UK Limited, 1991. – 64 p.
57. Rickheit G. Handbook of Communication Competence / G. Rickheit, H. Strohner. – Berlin, New York: Walter de Gruyter, 2008. – 540 p.
58. The Communicative Approach to Language Teaching / [ed. by Brumfit Ch., Johnson K.]. – Oxford: Oxford University Press, 1991. – 243 p.
59. Англійська мова для школярів "Easy English" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://easy-english.com.ua/anglijska-mova-dlya-7-klasu-pidruchnyk-gramatyka-slovnyk>.
60. Вивчення англійської мови "TeachingInfo" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://teacheng.info/tests>.
61. Женевська Декларація принципів [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://aritu.org.ua/wsis/dp>. – Загол. з екрана.

62. Офіційна сторінка “Ted talks” [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ted.com/>
63. Офіційна сторінка відеоканалу “Youtube” [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/>
64. Офіційна сторінка курсів “British Council” [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.britishcouncil.org.ua/>
65. Офіційний сторінка Lingualeo [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://lingualeo.com/ru>
66. Офіційний сторінка Мовна школа "Life Style" [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <http://lifestyleng.com.ua/test>.
67. Офіційний сторінка Центр іноземних мов "SpeakEnglish" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://speakenglish.com.ua/ukr/test-english>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Скріншоти відеофрагменту, що
присвячений новому виду створення одягу «друку одягу»
(сайт «ted.com»)

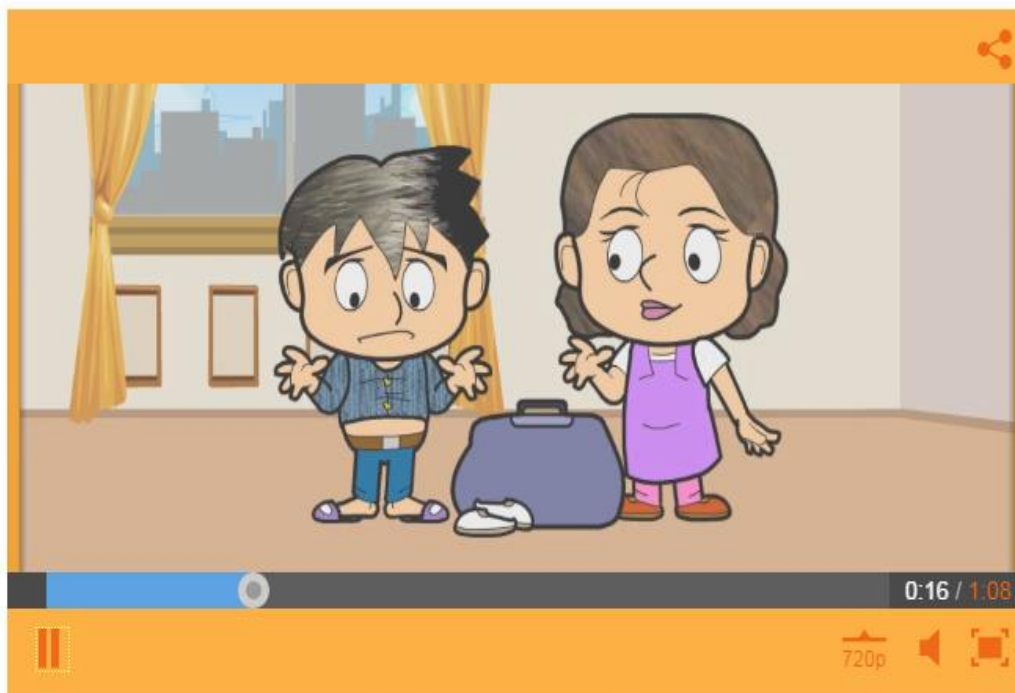
Матеріали до теми “Clothes”

(сайт «britishcouncil.org.ua»)

[.britishcouncil.org/en/short-stories/my-favourite-clothes](http://britishcouncil.org/en/short-stories/my-favourite-clothes)

Радио Europa Plus UA | Перекладач Google | elibrary.nubip.edu.ua/ | kpfu.ru/docs/F179749 | Т | Ответы на билеты по | English gram

The boy in this story is sad when he finds that his favourite clothes don't fit him any more. What can his mum do with them? Listen to this story and find out.

Story developed by Cambridge English Online

Documents

- [Print some activities to do with this story](#)
- [Print answers to activities](#)

Discussion

- What are your favourite clothes?
- Write about where your favourite clothes are from, or why you like them, for example: "My favourite thing to wear is a T-shirt. It's light blue, and it's got a picture of a whale on it. I like it because we got it on holiday last year when we went on a boat trip to see some whales. We saw a whale while I was wearing it!"

My favourite clothes

Can you complete the crossword with words from the story 'My favourite clothes'? Use the pictures to help you, too!

"What are you doing Mum?"

"Wait! They still (4) _____ me!"

My (2) _____ knitted this (10) _____ for me. It's my favourite.

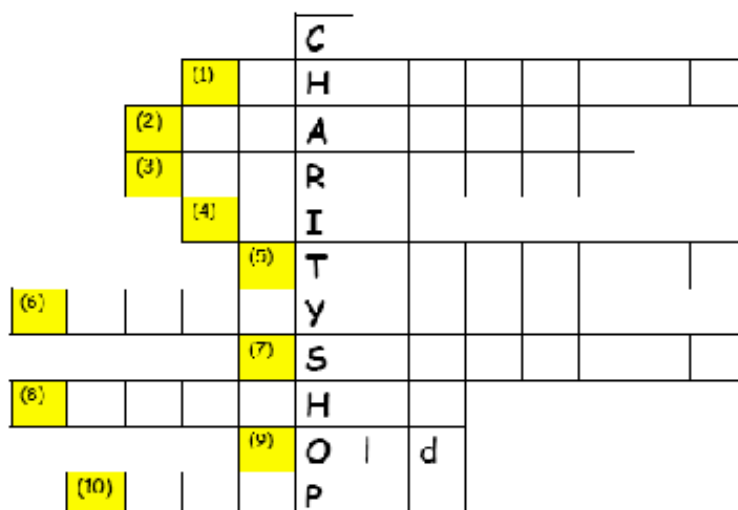
The (7) _____ are still OK though. Peter bought me these for my (3)

_____. Well the (5) _____ are fine. I got these for (1) _____.

Oh why did I grow so much? I love these (8) _____!

Example: I'm taking your
(9) old clothes to
the charity shop!

Now answer the following questions:

- What are your favourite clothes?
- Who gave you these clothes?
- Did you get any clothes for your birthday?
- Did you get any clothes for Christmas?
- What do you do with your old clothes?
- What new clothes would you like?

I didn't take the clothes
to the shop. On the way I
found someone who really
needed some new clothes!

You can listen to and read this story on the LearnEnglish Kids website:

<http://learnenglishkids.britishcouncil.org/short-stories/my-favourite-clothes>

Відеофрагмент з діалогом на тему “Shopping”
(сайт «lingualeo.com»)

Penny: Now, let's see what we've got. Ooh! This is nice.

Sheldon: It's only one colour.

Penny: Yeah, so?

Sheldon: That's a lot of money for only one colour.

Penny: Fine. Why don't you pick out what you like.

Sheldon: Hmm. This is pretty sharp.

Penny: No, you're wrong.

Sheldon: This is great. I had a suit like this when I was six.

Okay, I think we have a winner.

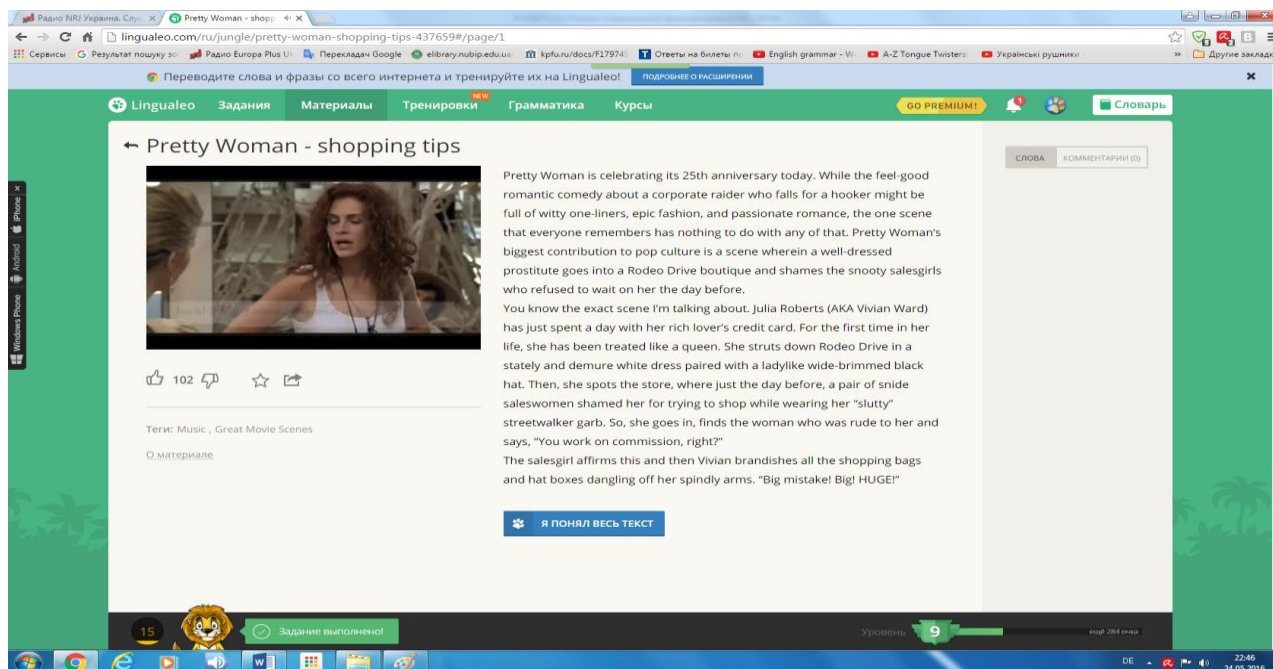
Penny: Where did you find that? It's ridiculous. Please just try this one on.

Sheldon: Okay.

But anything I put on now is only going to suffer incomparision.

This is absurd. I look like a clown.

Відеофрагмент на тему “Shopping” (сайт «lingualeo.com»)

It is a scene where the main character, who looks not very rich goes into a Rodeo Drive boutique. Shop assistants don't know that she has a lot of money and they are laughing at her. They say that all clothes they have is too expensive for her.

At the next boutique she is treated like a queen. She bought a lot of beautiful clothes and looks like a very fashionable rich lady. So, she comes back to the previous boutique, finds the woman who was rude to her and says, “You work on commission, right?”

The salesgirl is shocked, she recalls her “not rich client”. And the main character with a great amount of bags from another boutique says: “Big mistake! Big! HUGE!”